

POZVÁNÍ KE SPOLEČNÝM MODLITBÁM

Program Týdne modliteb za jednotu křesťanů

18. – 25. ledna 2013

Vydala:

Česká biskupská konference

Ekumenická rada církví

Praha 2012
(pro vnitřní potřebu)

MODLITBY ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ V R. 2013

„Co od nás Hospodin žádá?“

(srov. Mi 6,6-8)

Papežská rada pro jednotu křesťanů
Komise pro víru a řád Světové rady církví

PŘEDMLUVA

Předmluva k programu Týdne modliteb za jednotu křesťanů 2013

Milé sestry a milí bratři,

dne 11. října 2012 uplynulo padesát let od zahájení Druhého vatikánského koncilu, který se konal v letech 1962–1965. Tento koncil přinesl velmi mnoho dobrého pro život křesťanů, i když si to už mnozí neuvědomují, protože se tyto skutečnosti mezitím staly, díky Bohu, samozřejmostí. Patří mezi ně i zbourání hradeb, které po staletí dělily křesťany, byly velkým pohoršením, a činily tak křesťanství nevěrohodným pro svět. Právě tímto koncilem začínají nové vztahy mezi katolíky a všemi ostatními křesťany, vztahy bratrství, vzájemného respektu a spolupráce v mnoha oblastech, i přes přetrvávající rozdíly mezi jednotlivými konfesemi, které vyrostly během staletí a není snadné je překonat. Koncil však přinesl důležitý impulz k pochopení skutečnosti, že základním předpokladem ekumenismu je modlitba za jednotu. Jednota je totiž darem Ducha Svatého, a nikoli pouhým výsledkem lidského snažení. Je třeba o ni vytrvale, a pokud možno společně, prosit. Proto po skončení koncilu a částečně i z jeho iniciativy začínají společné Týdny modliteb za jednotu, které se už mezitím staly samozřejmostí.

Je tedy dobře, abychom si při letošním Týdnu modliteb vzpomněli na tyto důležité události před padesáti lety a děkovali Bohu za vše dobré, co se událo během té doby na cestě k jednotě. Nejde přitom jen o události celocírkevní či celosvětové, ale důležité bylo i to, co se událo v rámci naší republiky mezi našimi církvemi, ano, i to, k čemu došlo v našich farnostech a sborech a především jak dozrály naše vzájemné vztahy. Ekumenické myšlení a postoje se pro nás staly samozřejmostí a ekumenická spolupráce každodenní skutečností. Buď za to Bohu chvála!

Letošní texty k Týdnu modliteb vznikly v Indii a dávají nám příležitost víc se zajímat o tuto velkou zemi s malým procentem křesťanů, kteří jsou v poslední době stále víc vystavováni pronásledováním ze strany fanatiků. Navíc je toto křesťanství spolu s celou indickou kulturou zatíženo nespravedlivým a diskriminujícím kastovním systémem a snaží se o jeho překonávání. Je to však křesťanství živé a životaschopné. Ne náhodou v poslední době v Evropě vzrůstá počet indických kněží, řeholníků a řeholnic, které přinášejí živou posilu do stále menšího počtu duchovních povolání v Evropě. Vzpomínejme v modlitbách na tyto naše křesťanské bratry a sestry a také na všechny ostatní, kteří jsou v současné době ve světě vystaveni zkouškám a pronásledování.

Slovo z Písma, které je ústřední myšlenkou tohoto Týdne modliteb: „*Co od nás Hospodin žádá? (srov. Mich 6,6-8)*, by se pro nás mělo stát každodenní výzvou a otázkou po naplňování Boží vůle. V tomto naplňování spočívá smysl života každého z nás jednotlivě i všech společně, včetně neúnavné snahy o jednotu křesťanů. Kéž nám všem tedy rozjímání nad tímto

slovem během Týdne modliteb za jednotu pomůže v duchovním zrání a růstu. Bůh nám k tomu žehnej!

Mgr. Joel Ruml
předseda ERC v ČR

Mons. František Radkovský
delegát ČBK pro ekumenismus

OBSAH

Pořadatelům Týdne modliteb za jednotu křesťanů.....	7
Celoroční snaha o jednotu.....	7
Přizpůsobení textu.....	7
Užívání materiálu k týdnu modliteb.....	7
Biblický text.....	8
(Mi 6,6-8).....	8
Uvedení do tématu.....	9
Příprava textů pro letošní týden modliteb.....	13
Ekumenická bohoslužba.....	14
Uvedení do bohoslužby.....	14
Řád bohoslužby.....	14
I. Zahájení.....	16
II. Chvály a díkyvdání.....	16
III. Vyznání vin a příslib odpuštění.....	17
IV. Bohoslužba slova.....	17
V. Přímluvy.....	19
VI. Požehnání a propuštění.....	20
Biblické úvahy a modlitby na osm dní.....	21
První den: Kráčet v rozhovoru.....	21
Komentář.....	21
Modlitba.....	21
Otázky k zamyšlení.....	22
Druhý den: Kráčet s rozlámaným Kristovým tělem.....	22
Komentář.....	22
Modlitba.....	23
Otázky k zamyšlení.....	23
Třetí den: Kráčet ke svobodě.....	23
Komentář.....	23
Modlitba.....	24

Otázky k zamyšlení.....	24
Čtvrtý den: Kráčet jako děti země.....	24
Komentář.....	24
Modlitba.....	25
Otázky k zamyšlení.....	25
Pátý den: Kráčet jako Ježíšovi přátelé.....	26
Komentář.....	26
Modlitba.....	26
Otázky k zamyšlení.....	26
Šestý den: Překračovat hranice.....	27
Komentář.....	27
Modlitba.....	27
Otázky k zamyšlení.....	27
Sedmý den: Kráčet v solidaritě.....	28
Komentář.....	28
Modlitba.....	28
Otázky k zamyšlení.....	29
Osmý den: Kráčet v oslavě.....	29
Komentář.....	29
Modlitba.....	30
Otázky k zamyšlení.....	30
Křesťanství v Indii.....	31
Situace církví v souvislostech.....	31
Dějiny misijního působení.....	32
Ekumenické hnutí v Indii.....	33
Vývoj indických církví.....	34
Pohled těch, kdo v církvi tvoří většinu.....	34
Trvalé odhodlání církví.....	35
Témata Týdne modliteb za jednotu křesťanů 1968 – 2013.....	37
Několik klíčových dat z historie Týdne modliteb za jednotu křesťanů.....	42

Pořadatelům Týdne modliteb za jednotu křesťanů

Celoroční snaha o jednotu

Tradičním termínem Týdne modliteb za jednotu křesťanů jsou na severní polokouli dny 18. – 25. ledna. Tato data navrhl v r. 1908 Paul Wattson, aby spojil svátky sv. Petra a sv. Pavla, a tato doba tak má symbolický význam. Na jižní polokouli, kde leden patří do období prázdnin, využívají církve k oslavě týdne modliteb jiné dny, např. kolem Letnic (jak zněl návrh Hnutí pro víru a řád v r. 1926), jež mají pro jednotu církve také symbolický význam.

Jsme si vědomi nutnosti takové flexibility a byli bychom rádi, kdybyste předkládaný materiál chápali jako pozvání a nacházeli si celoročně čas k vyjádření toho stupně jednoty, kterého církve již dosáhly. Je to pozvání ke společné modlitbě za plnou jednotu podle vůle Ježíše Krista.

Přizpůsobení textu

Tento materiál je nabízen s předpokladem, že bude dle možností přizpůsoben potřebám místního společenství. V takovém případě je nutné vzít v úvahu místní liturgické a bohoslužebné zvyky i celý společenský a kulturní kontext. K úpravám by se v ideálním případě mělo přistupovat ekumenicky.

Na některých místech již existují ekumenické struktury, které mohou zpracovat materiál. Doufáme, že tam, kde dosud nejsou, poslouží jako podnět pro jejich vznik právě potřeba přizpůsobení textu.

Užívání materiálu k týdnu modliteb

- Církvím a křesťanským společenstvím, které slaví týden modliteb při společném setkání, nabízíme řád ekumenické bohoslužby.
- Církve a křesťanská společenství mohou též předkládaný materiál začlenit do vlastních bohoslužebných textů a použít modlitby z ekumenické bohoslužby, modlitby osmi dní i další texty při svých setkáních.
- Společenství, slavící týden modliteb každodenní bohoslužbou, mohou využít materiál pro jednotlivé dny.
- Ti, kdo chtějí téma týdne modliteb využít ke studiu Bible, se mohou inspirovat biblickými texty a úvahami na jednotlivé dny. Rozhovor o textu může být shrnut v modlitbě pro příslušný den.
- Ti, kdo se modlí soukromě, mohou z materiálu čerpat pro své modlitební úmysly. Posílí se tak jejich vědomí, že při modlitbě za viditelnější jednotu Kristovy církve setrvávají ve společenství s dalšími lidmi po celém světě.

Biblický text

(Mi 6,6-8)¹

⁶„Jak předstoupím před Hospodina? S čím se mám sklonit před Bohem na výšině? Mohu před něj předstoupit s oběťmi zápalnými, s ročními býčky? ⁷Cožpak má Hospodin zalíbení v tisících beranů, v deseti tisících potoků oleje? Což smím dát za svou nevěrnost svého prvorozence, v oběť za svůj hřích plod svého lůna?“

⁸Človče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.

¹ Všechny biblické texty, názvy a zkratky knih i biblická vlastní jména jsou převzaty z Českého ekumenického překladu (*Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost 2006).

Uvedení do tématu

„Co od nás Hospodin žádá?“ (srov. Mi 6,6-8)

V roce 2012 slaví své sté výročí Indické hnutí křesťanských studentů (anglicky *Student Christian Movement of India*, SCMI) a právě ono bylo proto požádáno, aby připravilo texty modliteb za jednotu pro rok 2013. Jeho členové se rozhodli do přípravy zapojit také Indickou federaci katolických univerzit (angl. *All India Catholic University Federation*, AICUF) a Radu indických církví (angl. *National Council of Churches in India*, NCCI). Během příprav a při přemýšlení nad významem týdne modliteb se všichni zúčastnění shodli na tom, že s ohledem na veliké nespravedlnosti, které se v Indii i v církvi dějí vůči dalitům, nelze úsilí o viditelnou jednotu oddělovat od snahy o zrušení kastovního systému. Zároveň je třeba ocenit přínos, který pro jednotu mají ti nejchudší.

Jako dalitové se v Indii označují všechna společenství, považovaná za „vyvržená“. Právě tito lidé jsou nejvíce postiženi kastovním systémem, který představuje rigidní formu rozvrstvení společnosti na základě pojmů rituální čistoty a nečistoty. V rámci kastovního systému jsou jednotlivé kasty klasifikovány jako „vyšší“ či „nižší“. Společenství dalitů jsou považována za nejvíce nečistá a styk s nimi za znečišťující, což je staví zcela mimo kastovní systém – dříve byli dokonce nazýváni „nedotknutelní“. Kastovní systém způsobuje, že dalitové jsou vytlačováni na okraj společnosti, nemají dostatečné politické zastoupení, dochází k jejich ekonomickému vykořisťování a potlačována je i jejich kultura. Mezi dality přitom patří více než 80 % indických křesťanů.

Navzdory obrovskému pokroku, k němuž došlo během 20. století, zůstávají indické církve i nadále rozděleny na základě věroučných sporů, přejatých z Evropy i odjinud. Nesvornost indických křesťanů, patrnou jak v rámci jednotlivých církví, tak mezi nimi navzájem, kastovní systém ještě prohlubuje. Podobně jako apartheid, rasismus a nacionalismus také kastismus představuje vážný problém pro jednotu indických křesťanů, a ohrožuje tak morální i ekleziologické svědectví církve jako jednoho těla Kristova. Jako překážka jednoty křesťanů je tedy kastovní systém zároveň palčivým věroučným problémem.

S ohledem na tyto skutečnosti nás letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů zve, abychom se zamýšleli nad dobře známým biblickým úryvkem z knihy proroka Micheáše 6,6-8 a jako na hlavní téma se soustředili na větu „Co od nás Hospodin žádá?“ Zkušenost dalitů nám poslouží jako prubířský kámen, z něhož se bude odvíjet teologická reflexe biblického tématu.

Micheáš byl jedním ze dvanácti malých proroků Starého zákona a působil přibližně v letech 737 – 690 před Kristem v Judsku. Pocházel z Móřešetu, položeného jihozápadně od Jeruzaléma, a prorokoval za vlády judských králů Jótama, Achaza a Chizkijáše (srov. Mi 1,1). Žil ve stejných politických, hospodářských, mravních i náboženských podmínkách jako jeho současník Izajáš a stejně jako on byl také Micheáš svědkem zkázy Samaří i vpádu asyrského krále do jižního království v roce 701 před Kristem. Nářek nad soužením lidu je charakteristickým rysem celé knihy a Micheášův hněv se obrací proti jeho představitelům (2,1-5) a kněžím, kteří tento lid zradili.

Knihy proroka Micheáše náleží k prorocké literární tradici. Srdcem jejího poselství je předpověď soudu. Kniha se skládá ze tří částí a postupuje od obecného soudu (kap. 1 – 3) přes ohlášení spásy (kap. 4 – 5) k pronesení rozsudku a oslavě spásy (kap. 6 – 7). V první části Micheáš zostra kárá jak politické, tak náboženské představitele za to, že zneužívají svou moc a okrádají chudé: „stahují z lidu kůži“ (3,2) a „soudí za úplatek“ (3,11). Ve druhé části knihy prorok povzbuzuje lid, aby putoval „na Hospodinovu horu... Bude nás učit svým cestám a my budeme chodit po jeho stezkách“ (4,2). Ve třetí části se pak zjevuje Boží soud a poté následuje výzva, aby lidé s nadějí očekávali spásu a důvěřovali Bohu, který „snímá nepravost,

promíjí nevěrnost“ (7,18). Tato naděje se soustředí na mesiáše, který bude „pokoj“ (5,4) a vzejde z Betléma (srov. 5,1), aby přinesl spásu „až do dálav země“ (5,3). V konečném důsledku se tak Micheáš obrací ke všem národům světa, aby se vydaly na zmíněnou pouť a měly podíl na spravedlnosti a pokoji, v nichž spočívá spása.

Micheášova důrazná výzva ke spravedlnosti a pokoji je soustředěna v kapitolách 6,1-7,7 a z této části byl vybrán také text pro letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů. Spravedlnost a pokoj zasazuje prorok do dějin vztahu mezi Bohem a lidstvem a trvá na tom, že tyto dějiny mají jasný a silný etický rozměr. Stejně jako další proroci, kteří žili v době izraelského království, připomíná lidu i Micheáš, že ho Bůh vyvedl z egyptského otroctví a prostřednictvím smlouvy ho povolal, aby žil ve společnosti zbudované na principech důstojnosti, rovnosti a spravedlnosti. Skutečná víra v Boha je v důsledku toho neoddělitelná od osobní svatosti a od úsilí o sociální spravedlnost. Skutečnost, že nás Bůh vysvobodil z otroctví a každodenního pokoření, od nás jako odpověď vyžaduje víc než jen bohoslužbu, oběti a celopaly (srov. 6,7) – vyzývá nás, abychom především „zachovávali právo, milovali milosrdenství a pokorně chodili se svým Bohem“ (srov. 6,8).

K okolnostem, jež provázely Boží lid za časů Micheáše, lze v mnoha ohledech připodobnit také situaci indických dalitů. I oni jsou často vystaveni útlaku a nespravedlnosti ze strany těch, již by jim rádi upřeli práva a důstojnost. Nenasytné chamtivce, kteří vykořisťují chudé, přirovnal Micheáš k těm, kdo „požírají maso mého lidu, sdírají z nich kůži a lámou jim kosti“ (3,3). Když Micheáš odmítá obřady a oběti, které znehodnocuje nezájem o spravedlnost, tlumočí tak Boží přání, aby se spravedlnost stala ústředním bodem našeho náboženství i našich obřadů. Pro dality, kteří jsou diskriminováni na základě náboženských idejí a představ o rituální čistotě a znečištění, je Micheášovo poselství prorockým slovem. Víra nabývá, nebo ztrácí svůj skutečný význam ve spojení se spravedlností. V situaci, v níž se dnes nacházejí dalitové, nás Micheášův důraz na mravní rozměr naší víry vede k otázkám, co od nás Hospodin skutečně žádá: abychom mu pouze přinášeli oběti, nebo spíše abychom s ním chodili ve spravedlnosti a pokoji?

Úkolem křesťanského učedníka je kráčet po stezkách spravedlnosti, milosrdenství a pokory. Za sjednocující téma osmi dní modlitebního oktávu bylo zvoleno právě přirovnání k chůzi. Jako aktivní a úmyslné jednání, které vyžaduje vytrvalost, je totiž chůze vhodným obrazem pro popis dynamismu, jenž má charakterizovat život křesťanského učedníka. Do tohoto kontextu zapadá také téma 10. valného shromáždění Světové rady církví, které se bude konat roku 2013 v korejském Pusanu. V tématu s názvem „Bože života, veď nás ke spravedlnosti a pokoji“ zaznívá obraz trojjediného Boha, který doprovází lidstvo, vstupuje do dějin a zve přítom všechny lidi, aby kráčeli společně s ním.

Osm dílčích témat pro jednotlivé dny oktávu se vztahuje k rozmanitým způsobům této chůze a vede nás k zamyšlení nad nejrůznějšími rozměry života skutečného křesťanského učedníka, chodícího po stezce spravedlnosti, kde je život (srov. Př 12,28).

První den: *Kráčet v rozhovoru*. Uvažujeme o významu dialogu a rozhovoru jako prostředků k překonávání překážek. Schopnost hovořit a naslouchat je považována za nezbytnou jak v ekumenickém hnutí, tak v úsilí o osvobození lidstva celého světa. Prostřednictvím skutečného rozhovoru můžeme lépe poznávat Krista.

Druhý den: *Kráčet s rozlámaným Kristovým tělem*. Rozpoznáváme vztah solidarity mezi ukřižovaným Kristem a „zlomenými lidmi“ celého světa, mezi nimi také dality. To nás jako křesťany vede k tomu, abychom se učili mít sami stále intenzivněji podíl na této solidaritě. Představuje se zejména vztah mezi eucharistií a spravedlností a křesťané jsou vyzýváni, aby nacházeli praktické způsoby, jak v tomto světě mohou žít eucharistií.

Třetí den: *Kráčej ke svobodě*. V tomto dni jsme pozváni, abychom docenili úsilí všech společenství, jež jsou ve světě utlačována podobně jako dalitové v Indii a pozvedají svůj hlas proti všemu, co lidi zotročuje. Jako křesťané usilující o plnější jednotu zjišťujeme, že nezbytným předpokladem plnosti života a svobody v Duchu je také odstranění všeho, co lidi navzájem rozděluje.

Čtvrtý den: *Kráčej jako děti země*. Vědomí, že jsme součástí Božího stvoření, nás všechny sblíží a přivádí k pochopení toho, že jsme závislí na sobě navzájem a také na zemi. Když rozjímáme o naléhavých otázkách ochrany životního prostředí i o úsilí o spravedlivé rozdělení plodů země, jsme jako křesťané povoláni k tomu, abychom svým životem aktivně vydávali svědectví v duchu milostivého léta.

Pátý den: *Kráčej jako Ježíšovi přátelé*. Během tohoto dne se máme zamýšlet nad biblickými obrazy přátelství a lásky mezi lidmi jako symboly Boží lásky ke každému člověku. Pokud budeme sami sebe vnímat jako milované Boží přátele, ovlivní to naše vztahy v Ježíšově společenství. Všechny překážky způsobující vyloučení jsou v prostředí církve neslučitelné se společenstvím, kde jsou všichni milovanými Ježíšovými přáteli.

Šestý den: *Překračovat hranice*. Chodit s Bohem znamená překonávat překážky, jež Boží děti rozdělují a škodí jim. Biblická čtení tohoto dne popisují nejrůznější způsoby, jimiž lze překonat lidské překážky, a všechny vrcholí v Pavlově učení, že „vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši“ (Ga 3,27-29).

Sedmý den: *Kráčej v solidaritě*. Chodit pokorně s Bohem znamená také kráčet v solidaritě se všemi, kdo bojují za spravedlnost a pokoj. Projevy solidarity mají význam nejen pro jednotlivé věřící, ale pro samotnou povahu a poslání celého křesťanského společenství. Církev je povolána a zmocněna k tomu, aby měla účast na utrpení všech lidí tím, že pečuje o chudé, potřebné a ty, kdo jsou vytlačováni na okraj, a zároveň se za ně přimlouvá. Právě tato myšlenka stojí v pozadí všech modliteb za jednotu křesťanů v letošním oktávu.

Osmý den: *Kráčej v oslavě*. Biblické texty zvolené pro tento den hovoří o oslavě – ne ve smyslu oslavy šťastného konce, ale jako o projevu naděje v Boha a Boží spravedlnost. Podobně je oslava Týdne modliteb za jednotu křesťanů projevem naší naděje, že této jednoty bude dosaženo v čase, který určí Bůh, a prostředky, které on zvolí.

Hospodin od nás dnes žádá, abychom kráčeli po stezkách spravedlnosti, milosrdenství a pokory. To pro křesťanského učedníka znamená, že musí jít úzkou cestou směřující k Božímu království, a ne širokou cestou dnešních říší. K této stezce spravedlnosti patří také nesnáze, námaha a osamocení, což jsou doprovodné jevy a rizika odporu proti „mocnostem a silám“ (Ef 6,12). Zvláště to platí tehdy, když jsou lidé, kteří se nebojí otevřeně mluvit o spravedlnosti, považováni za problémové a za narušitele pokoje, a z tohoto pohledu je k nim také přístupováno. V tomto kontextu je třeba rozumět skutečnosti, že plnosti pokoje a jednoty lze dosáhnout jedině tehdy, pokud se zakládají na spravedlnosti.

S ohledem na skutečnost, že se letošní týden modliteb za jednotu zaměřuje na společenství indických dalitů, lze obrazně říci, že křesťané kráčí zmíněnou cestou za zvuku dalitských bubnů. Mnohé dalitské komunity bývají spojovány s rituálním bubnováním v indických vesnicích. Toto bubnování má přivolávat Boží přítomnost a zároveň pomoci danému společenství, aby se přeneslo přes období změn a bylo uchráněno od působení všeho, co je považováno za zlé. V dnešní době se tyto bubny znovu vracejí jako oslava dalitské kultury a identity. Když tedy hovoříme o „cestě křesťanského učednictví za zvuku dalitských bubnů“, jedná se o cestu učedníka, jenž má na paměti skutečnost, že Bůh je trvale nablízku všem lidem, vytlačovaným na okraj. Zároveň je to cesta učedníka, uvědomujícího si nezlomnou sílu

dalitů, kteří jsou vystaveni působení zla a přitom přispívají k obecnému blahu širšího společenství. Tato cesta vyžaduje, abychom kulturu a identitu dalitů považovali za místa nenadálého zakoušení Kristovy přítomnosti (srov. Mt 25,40). Takto prožívané učednictví povede k pravé solidaritě i k úsilí o ty podoby jednoty křesťanů, jež nejsou poznamenány nespravedlivou diskriminací a vyčleňováním.

Jedním ze zaměstnání, která bývají spojována s některými dalitskými společenstvími, je výroba sandálů. Jako jeden ze způsobů obživy symbolizuje tato činnost životní zkušenosti dalitů, kteří jsou nuceni neochvějně a s nadějí budovat smysluplnou existenci navzdory ponižujícím a nelidským podmínkám. Doufáme, že s pomocí osmi zamyšlení pro všechny dny modlitebního oktávu se tato dalitská zkušenost trvalého zápasu o přežití stane právě takovými sandály, které nazýváme, abychom mohli kráčet cestou spravedlnosti i ve svém vlastním prostředí, když budeme konat, co od nás Hospodin žádá. „Veškeré předsudky, jež vyplývají z kastovního uspořádání a poznamenávají vztahy mezi křesťany, odporují skutečné lidské solidaritě, ohrožují pravou spiritualitu a kladou vážné překážky církvi při jejím poslání evangelizovat,“ prohlásil zemřelý papež Jan Pavel II.² Kéž nás Bůh, který je Bohem spravedlnosti, jednoty a pokoje, učiní skutečnými znameními lidské solidarity a posiluje nás, abychom konali, co od nás sám žádá.

² *Promluva k biskupům provincií Madrás-Majlappúr, Madurai a Puduččéri-Katalúr, 17. listopadu 2003.*

Příprava textů pro letošní týden modliteb

První návrh letošních textů modliteb za jednotu připravilo Indické hnutí křesťanských studentů (*Student Christian Movement of India, SCMI*) a konzultovalo ho s Indickou federací katolických univerzit (*All India Catholic University Federation, AICUF*) a Radou indických církví (*National Council of Churches in India, NCCI*). Rádi bychom poděkovali všem, kteří k této práci přispěli. Patří mezi ně zvláště tyto lidé:

- J. E. metropolita dr. Geevarghese Mar Coorilos, předseda (SCMI; Malankarská jakobitská syrská pravoslavná církev)
- pí Bernadine (AICUF; Římskokatolická církev)
- dr. Aruna Gnanadason (SCMI – akademická pracovnice; Jihoindická církev)
- dr. Peniel Rufus Rajkumar (United Theological College; Jihoindická církev)
- P. Vineeth Koshy (NCCI; Malankarská pravoslavná syrská církev)
- pí Anita Hepsibah (SCMI; Jihoindická církev)
- pí Chrisida Nithyakalyani (SCMI; Tamilská evangelická luterská církev)
- Rev. Raj Bharath Patta (SCMI; Evangelická luterská církev Ándhrů)

Text, který tato skupina připravila, byl dokončen během setkání mezinárodní přípravné skupiny, kterou jmenovaly Komise pro víru a řád Světové rady církví a Papežská rada pro jednotu křesťanů. Mezinárodní skupina se setkala se členy Indického hnutí křesťanských studentů a jejich spolupracovníky v září 2011 v indickém Bengalúru a jeho účastníci chtějí vyjádřit svou vděčnost SCMI za to, že je během setkání vřele hostili.

Ekumenická bohoslužba

„Co od nás Hospodin žádá?“ (srov. Mi 6,6-8)

Uvedení do bohoslužby

Texty pro letošní bohoslužbu odrážejí mladistvý charakter Indického hnutí křesťanských studentů (SCMI). Zároveň jsou inspirovány situací dalitů, a nabízejí tak příležitost k nahlédnutí do jejich spirituality. Některé prvky bohoslužby byly přímo převzaty z dalitského prostředí, jako například zvuk bubnů a tzv. bhadžan, což je způsob zpěvu modlitebních textů, vyjadřujících víru v Boha. Třetím neobvyklým prvkem je sdílení svědectví víry, jež ilustrují spiritualitu dalitů. Ta se soustředí na úsilí o spravedlnost, milosrdenství a odhodlání chodit s Bohem (srov. Mi 6,6-8). Celá bohoslužba pak končí symbolickým projevem sdílení, který je běžný v dalitských společenstvích: v našem případě půjde o předávání klíčících semínek či malých semenáčků jako symbolů toho, že jsme povoláni k naději a proměně.

Během týdne modliteb za jednotu si křesťané celého světa při ekumenických bohoslužbách uvědomují, co znamená zachovávat právo, milovat milosrdenství a pokorně chodit se svým Bohem. Toto téma je v osmi dnech oktávu rozvinuto prostřednictvím obrazu chůze. Pro společenství dalitů je úsilí o osvobození neoddelitelné od úsilí o jednotu. Cesta, kterou v tomto týdnu absolvujeme společně s dality i se všemi, kdo touží po spravedlnosti, se tak stává nedílnou součástí modlitby za jednotu křesťanů.

Indičtí křesťané musí odmítnout rozdělení do kast, jako křesťané celého světa nesmí připustit, aby je něco rozdělovalo: „Je snad Kristus rozdělen?“ (1K 1,13). Z tohoto důvodu se shromažďujeme ke společné modlitbě za takovou jednotu, jakou si pro svou církev přeje Kristus, a zároveň jsme povoláni k tomu, abychom překonávali všechny překážky, jež vytváří rozdělení v nás i mezi námi.

Řád bohoslužby

Bohoslužba se skládá ze šesti částí: tvoří ji zahájení, chvály a díkůvzdání, vyznání vin a příslib odpuštění, bohoslužba slova a svědectví víry, přímluvné modlitby a konečně požehnání a propuštění.

I. Bohoslužba začíná za zvuku bubnů, který pro dality symbolizuje oslavu života a zároveň odpor vůči útlaku. Je obrazem všech společenství, jež ve světě usilují o spravedlnost a osvobození. Ukázkou dalitských bubnů lze shlédnout na této internetové adrese: <http://www.youtube.com/watch?v=7HDt7OmzUdw>. Společenství, jež nemají k dispozici bubny, mohou využít jiného úkonu nebo hudebního nástroje, který symbolizuje tentýž úmysl.

Text invokace byl vybrán ze spisů slavného indického nositele Nobelovy ceny, Rabíndranátha Thákura. Celá úvodní část se uzavírá zpěvem modlitby bhadžan, který přednáší kantor, a svou odpovědí se k němu přidává celé shromáždění (v telugštině). Příklady zpěvu bhadžanů lze nalézt na internetu.

II. Chvály a díkůvzdání

III. Vyznání vin a příslib odpuštění: jako symbol příslibu odpuštění lze věřící vyzvat, aby se během chůze navzájem pozdravili znamením pokoje; zároveň může hrát hudba.

IV. Bohoslužba slova začíná čtením textu, vybraného pro letošní týden modliteb (Mi 6,6-8). Po něm pak následuje svědectví víry ve skutečném životě ženy jménem Sarah z komunity dalitů. K této události došlo roku 2008 v okrese Kandhamal ve středoindickém státě Uriša.

Během násilností ze strany hinduistických extremistů vůči křesťanům (převážně dalitům), trvajících asi měsíc, byly ničeny také křesťanské bohoslužebné objekty i domovy. Uriša patří mezi nejchudší indické oblasti a tradičně je považována za domov nejvíce utlačovaných skupin obyvatelstva. V důsledku násilí zemřelo tehdy 59 osob, bylo zničeno celkem 115 kostelů a množství domů. Kolem 50 tisíc křesťanů bez domova se vydalo hledat bezpečí v lesích a nakonec se ocitli v uprchlických táborech, které zřídila indická vláda. Asi 80 – 90 % indických křesťanů přitom pochází z prostředí dalitů. Jako Sarah z uvedeného příběhu nebyla ani většina dalších dalitů přemlouvána ke konverzi, jak se občas tvrdí. Velké procento dalitů se ke křesťanství obrátilo poté, co v misijních stanicích našli útočiště před krutým kastovním systémem. Toužili po svobodě a uvěřili, že ji mohou nalézt jedině v uzdravujícím působení Boha, který osvobozuje.

Následně je možné přednést podobné svědectví víry také z vašeho vlastního prostředí.

Poté je shromáždění vyzváno, aby o přednesených svědectvích v tichu rozjímalo a naslouchalo dalším čtením Božího slova.

V. Přímluvy

VI. Požehnání a propuštění: zvykem typickým pro dalitská společenství je společné stolování. Navrhujeme je proto, aby také po skončení této bohoslužby následovalo společné jídlo.

ŘÁD BOHOSLUŽBY

P: předsedající, L: lektor, V: všichni

I. Zahájení

Preludium

Za zvuku dalitských bubnů nebo jiné vhodné hudby. Předsedající poté přivítá všechny shromážděné věřící.

Výzva ke společné modlitbě

P: Ježíš řekl: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ Vnímejme nyní ve chvíli ticha přítomnost trojjediného Boha mezi námi.

Následuje chvíle ticha.

Invokace

L: Kde duch je bez bázně a hlava vztyčená;
kde vědění je svobodné;
kde svět není roztržštěn ve zlomky úzkými zdmi domácimi;
kde slova vycházejí z hlubin pravdy;
kde neúnavné úsilí vzpíná paže své po dokonalosti;
kde jasný proud rozumu nesešel z cesty
na smutnou, písčitou poušť mrtvého zvyku;
kde duch je tebou veden vpřed k myšlence a činu;
vždy šíř a šíře se rozvíjejícím.

V: V ten ráj svobody, Otče můj, dej procitnouti vlasti mé!³

Bhadžan

Zpěv modlitebního textu, může se při něm sedět či klečet. Místo něj lze zvolit jiný vhodný chvalozpěv.

Saranam (4)	Ty jsi naše útočiště
Divja džjotije, saranam	Božské světlo, ty jsi naše útočiště
Šanthe dathane, saranam	Dárce pokoje, ty jsi naše útočiště
Karuna murthije, saranam	Milosrdný Pane, ty jsi naše útočiště
Saranam, saranam	Ty jsi naše útočiště

II. Chvály a díkůvzdání

Předsedající vyzve shromážděné věřící, aby se navzájem vzali za ruce a vytvořili lidský řetěz jednoty a solidarity, v němž budou společně přednášet následující modlitbu.

P: Chválíme tě, Bože, náš nejmilejší Otče, za to, žes nám při stvoření vtiskl takovou rozmanitost. Chválíme tě a děkujeme ti za množství našich kultur, jazyků, národností, projevů víry, zvyků a tradic. Děkujeme ti také za množství církevních tradic, které našim společenstvím pomohly uchovat si sílu a životaschopnost i tam, kde tvoří jen malou menšinu. Nauč nás radovat se z rozmanitosti naší identity, abychom dokázali navazovat přátelství a vytvářet společenství, která nás povedou k větší jednotě.

V: Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratři a sestry bydlí svorně a v jednotě!

P: Chválíme tě, Pane Ježíši Kriste, za to, žes nás svou smrtí a zmrtvýchvstáním smířil s Bohem i mezi sebou navzájem a naučil jsi nás vážit si důstojnosti a hodnoty každého

³ Báseň č. 35 ze sbírky *Gítándžali* od Rabíndranátha Thákura, český text viz: Thákur, R., *Gítándžali [Gitanjali]*, z anglického originálu přeložil F. Balej, nakl. R. K. Lukášek, Trutnov 1990, str. 26.

člověka. Děkujeme ti, že každý den vstupuješ do našich životů a vyzýváš nás, abychom projevovali solidaritu s těmi, jejichž důstojnost je v důsledku politických, společenských a ekonomických struktur pošlapávána. Nauč nás radovat se z poselství naděje, že s tebou můžeme překonat všechno zlo tohoto světa.

V: Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratři a sestry bydlí svorně a v jednotě!

P: Chválíme tě, Duchu Svatý, za dar vzájemné závislosti a solidarity, který je dědictvím našich národů i církví. Nauč nás vážit si toho pouta jednoty, které mezi námi panuje, když prosíme o to, abys byl stále s námi. Probud' v nás nadšení, abychom kráčeli po cestě, vedoucí k plné a viditelné jednotě mezi sebou i se všemi lidmi a hnutími, jež se angažují v boji za život.

V: Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratři a sestry bydlí svorně a v jednotě!

III. Vyznání vin a příslib odpuštění

P: Víme, že v Kristu už jsme sjednoceni. Naše lidská slabost nám však někdy brání, abychom o této jednotě dokázali svědčit také navenek. Vyznejme nyní své hříchy, které vedou k nesvornosti, a prosme Pána, aby nás uzdravil.

Následuje chvíle ticha.

V: Přicházíme před tebe v pokoře, Bože, a uvědomujeme si svou hříšnost a nesvornost, za něž jsme plně odpovědní. Vyznáváme, že i v nás přetrvávají zděděné lidské překážky v podobě kast, tříd, etnických rozdílů, vztahu k moci a všeho, co rozděluje křesťany. Odpusť nám, prosíme, že jsme tak často zneužívali minulost našich církví k tomu, abychom se navzájem diskriminovali a působili trhliny v jednotě, k níž nás Kristus povolal. Odpusť nám naši nesvornost a pomoz nám, abychom usilovali o jednotu. Prosíme o to ve jménu tvého Syna, Ježíše Krista. Amen.

Prosba

V: Přijď mezi nás, Ježíši, uzdrav nás a odstraň naši nesvornost. Ved' nás po cestách spravedlnosti, aby všichni mohli nalézt život.

Přijď mezi nás, Ježíši, a nauč nás, jak máme naslouchat pláči těch, kdo jsou vytlačováni na okraj společnosti.

Přijď mezi nás, Ježíši, a povzbuzuj nás, ať spolupracujeme se všemi, kdo usilují o svobodu, abychom tak společně obnovovali jednotu tvého rozlámaného těla. Amen.

Příslib odpuštění

P: Jestliže vyznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očišťuje nás od každé nepravosti (1J 1,9).

Předsedající vyzve shromážděné věřící, aby se o příslib odpuštění rozdělili tím způsobem, že se všichni navzájem obejmou a pozdraví se ve znamení pokoje. Jako doprovod k tomu může hrát vhodná hudba.

IV. Bohoslužba slova

První čtení: Mi 6,6-8

Svědectví víry

L: Když přišli pro Sarah Digalovou, nebyla už doma. Uprchla do bezpečí pralesa, vzdáleného asi kilometr, a s sebou vzala i svých pět dětí a tchýni. Zapálili tedy aspoň všechno, co po sobě doma zanechala: zarámovaný obraz Ježíše, Bibli v urijštině, kuchyňské potřeby, nějaké oblečení, lůžka a ložní prádlo. Když Sarah usoudila, že jí už nehrozí nebezpečí, a přihradla se zpět, zjistila, že její domov zmizel a zůstaly z něj jen doutnající uhlíky, hromada popela a nad tím vším oblak kouře. Kolem se shromáždili sousedé, aby jí projevíli soucit. Sarah se odhodlaně rozhlédla kolem sebe, zaujala pevný postoj, přes hlavu si přetáhla sárí a začala se modlit: „Pane, odpusť nám naše hříchy. Ježíši, ty jediný jsi Pán. Ochraň nás před neštěstím. Osvobod' nás, Pane.“ Slova jí překotně plynula z úst a s ní se začaly modlit i její děti, v nářku prosila Boha o vysvobození a přidávali se k ní také sousedé a další okolostojící. Tento prostý projev lidské soudržnosti ji utvrdil v přesvědčení, že je od Boha nemůže nic oddělit. „I když zemřu, nepřestanu být křesťankou,“ prohlásila v pláči Sarah, neochvějná a odvážná dalitská křesťanka.

Nyní může následovat další osobní svědectví víry.

P: Rozjímějme nyní v tichu o tomto svědectví (o těchto svědectvích) víry a odvahy. Kéž nás obdiv, který cítíme vůči své sestře Sarah (i dalším bratřím/sestrám), povzbudí na naší vlastní cestě víry.

Následuje chvíle ticha.

Žalмовý zpěv: Ž 86,11-16 (odpověď: Př 12,28)

Hospodine, ukaž mi svou cestu,
budu žít podle tvé pravdy,
soustřed' mou mysl na bázeň před tvým jménem.

V: Na stezce spravedlnosti je život.

Celým srdcem, Panovníku, Bože můj, ti budu vzdávat chválu,
tvoje jméno věčně oslavovat,
vždyť tvé velké milosrdenství je se mnou;
z nejhlubšího podsvětí jsi vytrhl mou duši.

V: Na stezce spravedlnosti je život.

Bože, povstávají proti mně opovážlivci,
o život mi ukládá smečka ukrutníků,
na tebe se neohlíží.

V: Na stezce spravedlnosti je život.

Ty však, Panovníku, jsi Bůh slitovný a milostivý,
shovívavý, nejvyšší milosrdný, věrný.
Shlédni na mne, smiluj se nade mnou,
dej svou sílu svému služebníkovi,
vítězství synu své služebnice!

V: Na stezce spravedlnosti je život.

Druhé čtení: Ga 3,26-28

Může následovat zpěv před evangeliem.

Evangelium: L 24,13-35

Následuje vhodný zpěv.

Homilie

V. Přímluvy

P: Kráčíme v duchu rozhovoru a uvědomujeme si nesmírné úsilí, jež ekumenické hnutí vyvíjí pro uskutečnění jednoty, k níž církev povolal Kristus.

V: Sešli, Bože, svého Ducha, ať posiluje naše odhodlání a dává našim rozhovorům hloubku, díky níž se v nás začne uskutečňovat Ježíšova modlitba.

P: Kráčíme s rozlámaným Kristovým tělem a bolestně si uvědomujeme, že se stále nemůžeme sejít všichni při jednom lámání chleba. Dej, prosíme, ať se brzy přiblíží onen den, kdy budeme moci zakusit plné společenství kolem Pánova stolu.

V: Zapal v našich srdcích touhu překonávat všechno, co nás rozděluje, abychom navzdory svému roztržštění mohli spatřit jediného Krista.

P: Kráčíme ke svobodě a při vzpomínce na dality myslíme také na všechna další společenství, jež musí, podobně jako oni, čelit diskriminaci. Kéž se jednota církve stane znamením naděje pro všechny, kdo zakoušejí nespravedlnost.

V: Posiluj odhodlání našich církví vytvářet ve společnosti prostor pro ty, kdo jsou na jejím okraji, a umožnit jim tak svobodný a důstojný život. Dej, ať se necháváme proměňovat jejich přítomností a specifickými dary.

P: Kráčíme jako děti země a uvědomujeme si, že jsme poutníky uprostřed nádherného daru tvého stvoření, který jsi nám svěřil. Dej, ať máme k zemi úctu jako ke tvému dílu a citlivě o ni pečujeme.

V: Kéž tvůj Duch obnoví celé tvorstvo a uschopní nás, abychom vnímali utrpení lidí, kteří jsou závislí na půdě a přitom žádnou nevlastní. Dej, ať nás inspiruje jejich prozíravá péče o zemi a její zdroje.

P: Kráčíme jako Ježíšovi přátelé a chceme být nablízku všem utlačovaným společenstvím celého světa, s nimiž se Ježíš ztotožňuje, abychom jim po staletích hanby pomohli nalézt svobodu a důstojnost. Dej, ať dokážeme být přáteli Kristových přátel a mezi nimi i dalitských křesťanů, často pronásledovaných za to, že si zvolili Krista a odmítli kastovní systém.

V: Posilni a prohlub naše společenství a přátelství s tebou i s druhými lidmi, abychom měli sílu vytrvat a zůstat věrni tvému volání.

P: Překračujeme hranice a snažíme se budovat společenství, kde panuje jednota a rovnost.

V: Dej nám odvahu, abychom dokázali zdolávat překážky mezi kulturami a systémy, jež nám brání rozpoznat Boha ve druhém člověku.

P: Kráčíme v solidaritě se ženami jako Sarah i s dalšími oběťmi diskriminace a nespravedlnosti. Dej, ať nás jejich příběhy vytrhnou z netečnosti.

V: Zahrň nás svou láskou, Bože, a dej, ať v každém člověku, se kterým se setkáme, nacházíme tvůj obraz. Pomáhej nám, abychom se zasazovali o spravedlnost a překonávali ty společenské struktury, jež jsou příčinou nerovnosti.

P: Kráčíme v duchu oslavy a jsme si vědomi, že i nedokonalá jednota našich společenství je důrazným svědectvím o naší víře a naději. Dej, ať se při oslavě této jednoty radujeme také z bohatství naší rozmanitosti, v níž se odráží život Trojice.

V: Dej, ať dokážeme oslavovat nádhernou rozmanitost lidského života, který se často rodí uprostřed útlaku a v zápase o důstojnost i holé přežití. Pomáhej nám, ať v této rozmanitosti spatřujeme znamení tvé trvalé věrnosti svému lidu.

P: Bože, všechny tyto prosby ti předkládáme ve jménu Ježíše Krista.

V: Amen.

Modlitba Páně

Každý se modlí ve svém vlastním jazyce.

VI. Požehnání a propuštění

P: Trojjediný Bože, jenž se o nás staráš:
buď s námi a dej nám poznat, jaké záměry máš s každým z nás i s celou církví.

V: Amen.

P: Trojjediný Bože, jenž nás posiluješ:
kráčeť před námi a ved' nás k jednotě.

V: Amen.

P: Trojjediný Bože, jenž nás podpíráš:
shlédni na nás, kteří se k tobě společně obracíme, a povolej nás k životu v plnosti.

V: Amen.

P: Jděte do světa, abyste uzdravovali a byli uzdraveni.

V: Bohu díky.

Závěrečný zpěv

Jako znamení jednoty v Kristu je možné uspořádat společnou hostinu.

Biblické úvahy a modlitby na osm dní

První den: Kráčet v rozhovoru

Gn 11,1-9 Příběh o babylonské věži a dědictví naší rozmanitosti

Ž 34,12-19 „Pojďte... poslyšte.“ Boží výzva k rozhovoru

Sk 2,1-12 Vylití Ducha, dar porozumění

L 24,13-25 Rozhovor se zmrtvýchvstalým Ježíšem na cestě

Komentář

Pokorně chodit se svým Bohem znamená jít v rozhovoru s druhými lidmi i s Pánem a pozorně všemu naslouchat. Letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů proto začínáme rozjímáním nad biblickými úryvkem, které se zabývají jednou nevyhnutelnou nutností: hovořit mezi sebou. V ekumenickém hnutí má rozhovor zásadní význam, neboť otevírá prostor k tomu, abychom se od sebe navzájem učili, abychom sdíleli to, co máme společné, a poznávali své odlišnosti. Tak se může rozvíjet vzájemné porozumění, které je plodem úsilí o jednotu a vzniká všude tam, kde plníme Boží vůli: otevřeně a upřímně mezi sebou hovořit. Takový rozhovor je základem pro uskutečňování spravedlnosti a vede lidi k laskavosti. Příklady z celého světa ukazují, že právě dialog účinně pomáhá tomu, aby lidé překonali své odloučení vyplývající z chudoby.

Některé možnosti tohoto přístupu a jeho místa v Božím plánu spásy ukazuje také dnešní čtení z Knihy Genesis i událost o Letnicích. Příběh o babylonské věži nejprve dosvědčuje, že tam, kde lidi nerozděluje žádná jazyková bariéra, lze dosáhnout velkolepých věcí. Biblický text však zároveň ukazuje, jak se tato schopnost stává příležitostí k vlastnímu prosazení: důvodem ke stavbě velikého města a věže je snaha „učinit si jméno“. Celý záměr nakonec vede ke zmatení řeči. Od této chvíle musíme podstatu vlastního lidství poznávat v trpělivém naslouchání někomu, kdo je pro nás cizí. Až s vylitím Ducha Svatého o Letnicích a díky moci Kristova zmrtvýchvstání je možné začít si znovu navzájem rozumět navzdory odlišnostem. Nyní jsme vyzváni, abychom se o tento dar řeči a naslouchání, v jejichž středu stojí Kristus a svoboda, dělili s druhými lidmi. Jsme povoláni, abychom kráčeli v Duchu Svatém.

Učedníci na cestě do Emauz spolu hovořili při společném putování, zároveň byli plni zklamání a zmařené naděje. Můžeme v nich spatřit sami sebe jako členy rozdělených církví, ale také jako členy společnosti, v níž převládají předsudky a strach z odlišnosti. A právě tehdy do rozhovoru vstupuje Ježíš – ne v nadřazené úloze učitele, ale jako ten, který kráčí s učedníky. Touží se zapojit i do našeho rozhovoru a pokud mu odpovíme pozváním, aby zůstal s námi a dále k nám hovořil, můžeme zakusit živé setkání se zmrtvýchvstalým Pánem.

Všichni křesťané vědí, co znamená toto setkání s Ježíšem a s mocí jeho slova, pro něž nám „hoří srdce“. Tato zkušenost se vzkříšením nás vyzývá, abychom prohlubovali své spojení v Kristu. Budeme-li navzdory svým zmatkům pokračovat v rozhovoru s Ježíšem i mezi sebou navzájem, pak budeme také společně kráčet k jednotě.

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, s radostí vyznáváme, že v tobě jsme jednotní, a děkujeme ti, že jsi nás pozval, abychom s tebou v lásce vedli dialog. Otevři naše srdce, abychom se mohli ještě dokonaleji připojit k tvé modlitbě, v níž prosíš Otce, aby všichni byli jedno; a když budeme kráčet společně, ať se také přibližujeme k sobě navzájem. Dej nám odvahu, abychom společně vydávali svědectví pravdě a do svého rozhovoru ať zapojujeme také všechny, kdo o

jednotu nestojí. Sešli nám svého Ducha, aby nás posiloval a pomáhal nám v našich společenstvích a národech či kdekoliv ve světě vystupovat na obranu důstojnosti a soucitu.

Bože, dárce života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Kde můžeme uskutečňovat opravdový rozhovor také o věcech, jež nás rozdělují?
- Je cílem našich rozhovorů nějaký vlastní velkolepý záměr, nebo usilujeme o nový život, který dává naději na vzkříšení?
- S kterými lidmi hovoříme, a s kterými ne? Proč tomu tak je?

Druhý den: Kráčet s rozlámaným Kristovým tělem

Ez 37,1-14 „Mohou tyto kosti ožít?“

Ž 22,2-9 Vysmíváný a urážený Boží služebník volá k Bohu

Žd 13,12-16 Výzva následovat Ježíše „za hradby“

L 22,14-23 Ježíš láme chléb a dává tak sám sebe jako dar, předtím než bude trpět

Komentář

Pokorně chodit se svým Bohem znamená vyslyšet hlas, jenž nás vyzývá, abychom opustili vlastní pohodlí a byli nablízku druhým lidem, zvláště těm, kdo trpí.

„Naše kosti uschly, zanikla naše naděje, jsme ztraceni.“ Ve slovech proroka Ezechiela zaznívá zkušenost mnoha lidí žijících v dnešním světě. V Indii mezi tyto „zlomené lidi“ patří také dalitové a jejich životy jsou výmluvným svědectvím o utrpení – o tom utrpení, které s nimi sdílel i ukřižovaný Ježíš. Společně se zraněnými lidmi všech míst a dob volá k Otcí: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“

K této křížové cestě jsou povoláni všichni křesťané. List Židům totiž jasně prohlašuje nejen to, že Ježíšovo utrpení působí spásonosnou mocí pro lidi na okraji, ale také skutečnost, že Kristovi učedníci musejí svého Mistra následovat „za hradby“. Když se setkáváme s těmi, kdo byli vyloučeni na okraj společnosti podobně jako dalitové, a v jejich utrpení nalézáme ukřižovaného Krista, ukazuje se před námi jasný směr, jímž se máme vydat: žít s Kristem znamená být solidární s těmi, kdo jsou na okraji a jejichž rány Ježíš sdílel.

Kristovo tělo, rozlámané na kříži, je „lámáno za vás“. Pašijovému příběhu o Kristově utrpení a smrti předchází vyprávění o poslední večeři: ta se od té doby připomíná při každém slavení eucharistie jako vítězství nad smrtí. Při této křesťanské slavnosti představuje Kristovo rozlámané tělo jeho tělo vzkříšené a oslavené. Kristovo tělo je lámáno, abychom my mohli mít podíl na jeho životě a v něm se stát jedním tělem.

Jako křesťané usilující o jednotu často právě v eucharistii pocítujeme pohoršení naší nesvornosti obzvláště bolestně, neboť ji – alespoň prozatím – nemůžeme slavit společně v plnosti, jak by tomu mělo být. Tato situace nás vyzývá, abychom o to intenzivněji usilovali o prohloubení našeho vzájemného společenství.

Dnešní čtení však mohou nabídnout ještě jiné téma k rozjímání. Budeme-li kráčet s rozlámaným Kristovým tělem, otevírá se před námi možnost, jak eucharistii prožívat společně: mezi „eucharistické úkony“ totiž také patří dělit se o svůj chléb s hladovými

a překonávat překážky, které vznikají v důsledku chudoby a nerovnosti. Křesťané jsou povoláni, aby tuto službu vykonávali společně. Papež Benedikt XVI. hovoří o eucharistii v církvi takto: tato svátost není určena jen k tomu, abychom v ni věřili a slavili ji, ale také k tomu, abychom ji žili (*Sacramentum caritatis*, č. 71). Ve shodě s pravoslavným pojetím „liturgie po liturgii“ se zde tvrdí, že neexistuje „nic skutečně lidského“, co by v eucharistii nenacházelo vzor a plnost života (*tamtéž*).

Modlitba

Slitovný Bože, tvůj Syn zemřel na kříži, aby svým rozlámaným tělem odstranil naše rozdělení. My ho však na tento kříž stále znovu přibíjíme: lpíme na své nesvornosti a stále se držíme systémů a zvyků, jež stojí v cestě tvé láskyplné péči a narušují tvou spravedlnost vůči všem lidem, kteří nesmí plně užívat dary tvého stvoření. Sešli nám svého Ducha, aby do nás vdechl život a uzdravil naše zranění. Pak budeme moci společně vydávat svědectví o Kristově spravedlnosti a lásce. Kráčeť s námi vstříc onomu dni, kdy budeme moci sdílet jeden chléb a jeden kalich u společného stolu.

Bože, dárcе života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Ve světle prorocké tradice, podle níž Bůh před bezduchým konáním obřadů upřednostňuje spravedlnost, se musíme ptát: Jak v místě, kde žijeme, slavíme eucharistii, tajemství Kristova rozlámaného těla i nového života?
- Co můžeme jako křesťané společně dělat pro to, abychom tam, kde zakoušíme vnitřní konflikty a vyloučení, vydávali lepší svědectví o své jednotě v Kristu?

Třetí den: Kráčeť ke svobodě

Ex 1,15-22 Hebrejské porodní báby zachovávají Boží zákon navzdory faraónovu příkazu

Ž 17,1-6 Modlitba, jíž projevuje důvěru člověk otevřený Božímu pohledu

2K 3,17-18 Úžasná svoboda Božích dětí v Kristu

J 4,4-26 Rozhovor s Ježíšem přivádí samařskou ženu ke svobodnějším životu

Komentář

Pokorně chodit se svým Bohem vždy znamená kráčeť ke svobodě, kterou Bůh nabízí všem lidem, a přijmout ji. S tímto vědomím také slavíme skutečnost, že lidé nepřestávají zápasit o svou svobodu ani tam, kde trpí útlakem, předsudky a chudobou. Může se zdát, že odmítnout nelidské podmínky či plnění nespravedlivých příkazů (jako ten, který od faraóna obdržely porodní báby zotročených Hebrejců) je jen bezvýznamný skutek. Právě k takovým činům na obranu svobody však dochází ve všech místních společenstvích a díky tomuto odhodlanému směřování k plnějším životu se s evangelní nadějí mohou setkat i všichni lidé, kteří jsou kdekoli ve světě omezováni projevy nerovnosti.

Tato cesta, jež krok za krokem vyvádí z nespravedlivé diskriminace a předsudků ke svobodě, se ukazuje také na příběhu o Ježíšově setkání se samařskou ženou u studny. Její otázky nejprve směřují k předsudkům, s nimiž se musí potýkat, a prozrazují touhu zbavit se toho, co znesnadňuje její život. Od těchto starostí se pak začne odvíjet její rozhovor s Ježíšem, který

s ní mluví jednak proto, že potřebuje pomoc (má žízeň), a také proto, aby odkryl společenské předsudky, jež z požadované pomoci činí problém. Kousek po kousku se tak před samařskou ženou, která ve světle Ježíšových slov nahlíží realitu svého života v širších souvislostech, otevírá perspektiva svobodnějšího života. V závěru se pak rozhovor vrací od osobních otázek k počátečnímu problému, který vytváří rozdělení mezi dvěma skupinami lidí, a ukazuje se, že problém, kde se klanět Bohu, je nyní překonán. Důležité je, abychom Boha uctívali „v Duchu a v pravdě“, pak se můžeme skutečně osvobodit od všeho, co nám brání žít naplno a ve společenství.

Povolání ke svobodě v Kristu je zároveň povoláním k hlubšímu společenství. To, co nás rozděluje, ať už jako křesťany toužící po větší jednotě, či jako lidi znesvářené na základě odlišných tradic a nespravedlnosti, z nás činí zajatce a vede nás ke skrývání se před druhými. Naši svobodu v Kristu charakterizuje nový život v Duchu, který nám umožňuje, abychom společně stáli s „odhalenou tváří“ před Boží slávou. Ve světle této slávy pak můžeme pravdivěji vidět druhého člověka, být proměňováni ke Kristově obrazu a růst k plnější jednotě křesťanů.

Modlitba

Bože, dárce svobody, děkujeme ti za vytrvalost, naději a víru všech, kdo bojují za svobodu a důstojnost. Víme, že povyšuješ ponížené a osvobozuješ vězněné. Tvůj Syn Ježíš kráčí s námi, aby nám ukázal cestu ke skutečné svobodě. Dej, ať si dovedeme vážít toho, co nám daroval, a posiluj nás, abychom dokázali překonávat vše, co nás zotročuje. Sešli nám svého Ducha, aby nás osvobodil pravdou a my jsme společně mohli hlásat světu tvou lásku.

Bože, dárce života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Stává se i v našich křesťanských společenstvích, že nám předsudky a soudy tohoto světa – rozdíly kasty, věku, pohlaví, rasy či vzdělání – brání poznávat druhého člověka ve světle Boží slávy?
- Které malé a praktické kroky můžeme jako křesťané společně podniknout, aby byly naše církve i celá společnost uvedeny do slávy Božích dětí (srov. Řím 8,21)?

Čtvrtý den: Kráčet jako děti země

Lv 25,8-17 Země má sloužit společnému dobru, ne osobnímu zisku

Ž 65,6-14 Úrodné vylití Boží milosti na zemi

Ř 8,18-25 Touha celého tvorstva po spáse

J 9,1-11 Ježíš uzdravuje slinou a blátem

Komentář

Máme-li pokorně chodit se svým Bohem, musíme si být neustále vědomi toho, že jsme součástí stvoření a příjemci Božích darů. V dnešním světě stoupá povědomí o tom, že se pro nás musí stát prioritou snaha o lepší porozumění našemu vlastnímu místu v rámci stvoření. Zvláště křesťané jsou si stále intenzivněji vědomi toho, že součástí života, při němž „pokorně chodí se svým Bohem“ – Stvořitelem, je i zájem o ekologické otázky. Všechno, co máme, jsme totiž dostali od Boha prostřednictvím jeho stvoření, není to tedy naše a nemůžeme s tím

nakládat podle své libovůle. Křesťané jsou proto vyzýváni, aby období od 1. září do 4. října prožívali každý rok jako „čas pro stvoření“, jak se to děje už v mnoha církvích. V roce 1989 totiž ekumenický patriarcha Dimitrios I. vyhlásil 1. září Dnem modliteb za životní prostředí a liturgický rok pravoslavné církve začíná právě v tento den připomínkou stvoření světa. 4. října zase mnohé církve západní tradice oslavují sv. Františka z Assisi, od něž pochází „Píseň tvorstva“. Počátek a konec „času pro stvoření“ tak spojuje péče o svět, jak si ji připomíná východní i západní křesťanská tradice.

Dějiny křesťanství jsou dějinami spásy pro celé tvorstvo, dějinami stvoření. Víra, že v Ježíši Kristu se Bůh v konkrétním místě a čase stal člověkem, je pro všechny křesťany ústředním bodem. Právě ze společné víry ve vtělení vyplývá také hluboké přesvědčení o významu celého stvoření – těla, potravy, země, vody a všeho, co lidi na této planetě drží při životě. Také Ježíš je naplno součástí tohoto světa. Vyprávění o tom, jak uzdravuje pomocí svých slin a bláta, může někoho pohoršit. Je však v naprostém souladu se skutečností, že celý stvořený svět má účast na cestě, po níž nás Bůh vede k novému životu.

Práci s půdou se ve světě často věnují ti nejchudší lidé, kteří mnohdy nemají na plodech své námahy žádný podíl, podobně jako dalitové. Tyto skupiny lidí přitom praktikují zdravé a udržitelné formy péče o zemi a ve způsobu jejich práce se projevuje praktická moudrost.

Péče o zemi v sobě zahrnuje také základní otázky, jakým způsobem života v rámci stvoření lze pro všechny zajistit skutečně lidské podmínky. Ke společnému úsilí motivuje křesťany skutečnost, že země – její obdělávání i vlastnictví – tak často vytváří základ pro ekonomickou nerovnost a lidé jsou na ní nuceni pracovat v ponižujících podmínkách. O nebezpečích spojených s vykořisťováním země hovoří v souvislosti se smlouvou také pokyny Knihy Leviticus ohledně milostivého léta: země i její plody nejsou lidem dány proto, aby se staly příležitostí k „poškození svého bližního“, ale obdělávání země má sloužit dobru všech. Tato myšlenka není jen čistě „náboženská“, ale reálně se dotýká ekonomických a obchodních postupů, které souvisejí se správou, koupí a prodejem půdy.

Modlitba

Bože, dárce života, děkujeme ti za zemi i za ty, kdo o ni pečují a starají se, aby vydávala své plody. Sešli nám svého životodárného Ducha, aby nám pomáhal pochopit, že i my jsme součástí sítě vztahů v celém stvoření. Uč nás, ať si vážíme země a dokážeme naslouchat úpění celého tvorstva. Kéž společně kráčíme v Kristových šlépějích, uzdravujeme rány způsobené zemi a pečujeme o spravedlivé rozdělení toho, co z ní pochází.

Bože, dárce života, veď nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Dnešní čtení vyzývají křesťany, aby se spojili v intenzivním úsilí o dobro celé země. Ve které oblasti života dokážeme jako křesťané společně jednat v duchu milostivého léta?
- V kterých oblastech života našich křesťanských společenství se stáváme spoluviníky při vykořisťování a poškozování země? Jak se můžeme společně učit větší úctě vůči Božímu stvoření a tuto úctu také předávat dál?

Pátý den: Kráčet jako Ježíšovi přátelé

Pís 1,5-8 Láska a milý

Ž 139,1-6 „Ty mě zkoumáš a znáš“

3J 2-8 Pohostinnost vůči přátelům v Kristu

J 15,12-17 „Nazval jsem vás přáteli“

Komentář

Pokorně chodit se svým Bohem neznamena jít sám. Znamená to kráčet s těmi, kdo jsou pro nás živými znameními Boží přítomnosti, se svými přáteli. „Nazval jsem vás přáteli,“ prohlašuje Ježíš v Janově evangeliu. Ve svobodě lásky můžeme vyhledávat nové přátele a sami být vyhledáváni za přátele. „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás,“ říká Ježíš nám všem. Jeho přátelství ke každému z nás proměňuje a přesahuje naše vztahy v rodině i ve společnosti a promlouvá o hluboké a trvalé Boží lásce k nám všem.

Biblická milostná poezie, Píseň písní, byla vykládána mnoha způsoby, například jako popis Boží lásky k Izraeli nebo Kristovy lásky k církvi. V každém případě však jde o svědectví vášnivé lásky mezi dvěma zamilovanými a tato láska nabourává i překážky nucené společnosti. Když se milá vyznává: „Černá jsem, a přece půvabná,“ dodává vzápětí slova: „Nehleďte na mne, že jsem až dočerna opálená.“ Její milý se však na ni přesto zahledí a volí lásku, podobně jako to učinil Bůh v Kristu.

Co žádá Hospodin od těch, kdo jsou povoláni, aby kráčeli s Ježíšem a jeho přáteli? V Indii jsou církve vyzývány, aby přijali dality jako rovnocenné přátele svého společného přítele. Tato výzva je dalším způsobem, jak lze chápat jednotu mezi křesťany, za niž se v tomto týdnu modlíme. Křesťané celého světa jsou povoláni, aby byli přáteli všech lidí, kteří bojují proti diskriminaci a nespravedlnosti. Směřovat k jednotě křesťanů znamená pokorně chodit se svým Bohem společně s Ježíšovými přáteli a jako jeho přátelé.

Modlitba

Ježíši, tys nám od první chvíle naší existence nabídl své přátelství. Tvá láska zahrnuje všechny lidi, zvláště ty, kdo jsou vytlačováni na okraj či odmítáni kvůli lidským pojmům kasty, rasy či barvy pleti. Dej, ať jsme naplněni důvěrou a přesvědčením o své důstojnosti, kterou máme v tobě, a tak můžeme kráčet v solidaritě vstříc druhým lidem a přijmout každého člověka v Duchu Svatém jako dítě Boží.

Bože, dárce života, veď nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Se kterými osobami z našeho společenství máme uzavřít přátelství, jak nás vybízí Kristus?
- Co Ježíšovým přátelům brání, aby se přátelili i mezi sebou navzájem?
- K čemu vyzývá skutečnost, že jsme všichni přáteli téhož Ježíše, naše znesvářené církve?

Šestý den: Překračovat hranice

Rt 4,13-18 Potomstvo Rút a Bóaza

Ž 113 Bůh, jenž pomáhá potřebným

Ef 2,13-16 Kristus zbořil zeď, která nás rozděluje

Mt 15,21-28 Ježíš a kananejská žena

Komentář

Pokorně kráčet se svým Bohem znamená překračovat hranice, jež děti Boží rozdělují a poškozují. Křesťané v Indii jsou si vědomi těchto překážek. S destruktivním rozdělením mezi křesťany ze židovství a z pohanství se v prvokřesťanském společenství potýkal také apoštol Pavel. Před touto hranicí i před každým rozdělením proto prohlašuje, že v Kristu „je náš mír, on dvojnásobně spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár“. A na jiném místě píše: „Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši“ (Ga 3,27-29). V Kristu byly překonány všechny překážky starověkého světa i toho, který přišel po něm, neboť Kristus dal na kříži vzniknout novému lidstvu.

Ve světě, kde lze bariéry mezi náboženstvími překonávat často jen s obtížemi, nám křesťané jako nepatrná menšina uvnitř nábožensky rozmanitého indického prostředí připomínají význam mezináboženského dialogu a spolupráce.

V příběhu o kananejské ženě, která Ježíše prosí o uzdravení své dcery, zaznamenává Matoušovo evangelium obtíže, s nimiž se Ježíš – a také jeho učedníci – museli potýkat, aby překonali rozdíly mezi náboženstvími, kulturami a pohlavími. Jak instinktivní snahu učedníků odehnat žadatelku pryč, tak také Ježíšovo váhání nakonec převáží ženina víra a skutečnost, že potřebuje pomoci. Počínaje touto chvílí Ježíš i jeho učedníci překonávají všechny překážky vytvořené lidmi a hranice starověkého světa.

Podobný příběh však skrývají už hebrejská Písma. Kniha Rút, popisující příběh moábské ženy z jiného prostředí a jiné víry, končí rodokmenem potomstva, jež Rút zplodila s Izraelitou Bóazem. Jejich syn Obéd se stal otcem Jišaje a ten pak otcem Davida. Rodokmen proslulého izraelského krále je tedy důkazem, že překonávání hranic mezi odlišnými náboženstvími a kulturami vede k naplnění Boží vůle. Chceme-li pokorně chodit se svým Bohem, vyžaduje to dnes od nás, abychom překonávali překážky, které křesťany oddělují od sebe navzájem i od věřících jiných náboženství. Směřovat k jednotě křesťanů znamená pokorně chodit se svým Bohem a překračovat přitom hranice, které nás navzájem rozdělují.

Modlitba

Otče, odpusť nám, že dovolíme své chamtivosti, předsudkům a přezíravosti, aby mezi námi vytvářely překážky a rozdělovaly nás v rámci jednotlivých církví, mezi nimi navzájem, mezi námi a věřícími jiných náboženství i těmi, které považujeme za méně důležité. Kéž nám tvůj Duch dodá odvalu, abychom tyto hranice překonávali a strhávali zdi, které nás od sebe navzájem oddělují, a abychom kráčeli společně s Kristem a nesli celému světu poselství o Kristově lásce a jednotě.

Bože, dárce života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Jaké překážky rozdělují křesťany v naší společnosti navzájem mezi sebou?

- Jaké překážky rozdělují křesťany v naší společnosti od věřících jiných náboženství?
- Jak se liší a v čem se podobá snaha překračovat hranice, jež oddělují křesťany navzájem mezi sebou, a hranice, jež oddělují křesťany a věřící jiných náboženství?

Sedmý den: Kráčet v solidaritě

Nu 27,1-11 Dědické právo dcer

Ž 15 Kdo smí přebývat v Božím stánku?

Sk 2,43-47 Učedníci měli všechno společné

L 10,25-37 Milosrdný Samařan

Komentář

Pokorně kráčet se svým Bohem znamená kráčet v solidaritě se všemi, kdo bojují za spravedlnost a pokoj. To ovšem každého, kdo se v tomto týdnu modlí za jednotu křesťanů, staví před nevyhnutelnou otázku: O jakou jednotu usilujeme? Komise pro víru a řád, jejímiž členy jsou zástupci Světové rady církví i katolické církve, ji chápe jako „viditelné sjednocení v téže víře a v eucharistickém společenství“. Ekumenické hnutí usiluje o to, aby překonalo historické i současné překážky, které rozdělují křesťany. Činí tak v zájmu obnovení viditelné jednoty, v níž povaha a poslání církve stojí ve službě lidstvu a úsilí o překonání všeho, co porušuje důstojnost lidí a vytváří rozdělení. Komise také ve svém nedávném dokumentu prohlašuje: „Církev je povolána a zmocněna k tomu, aby měla podíl na utrpení všech lidí, přimlouvala se za chudé, potřebné a utlačované a pečovala o ně. To zároveň vyžaduje, aby odhalovala nespravedlivé struktury, podrobovala je důkladné kritice a usilovala o jejich změnu... Toto věrné svědectví může od křesťanů také vyžadovat, aby sami trpěli pro evangelium. Církev je povolána, aby uzdravovala a napravovala poškozené vztahy mezi lidmi a stala se Božím nástrojem, sloužícím k usmíření všeho, co vyvolává rozdělení a nenávisť“ (*Povaha a poslání církve*, č. 40).

Církev v Indii mohou nabídnout řadu příkladů podobných skutků vedoucích k uzdravení a usmíření. Až donedávna například křesťanské zákony v otázkách dědictví znevýhodňovaly dcery. Církev však podpořila snahy o změnu tohoto zastaralého opatření a na obranu žen použila také příběh o Selofchadových dcerách, kdy se Mojžíš dotazuje Hospodina na to, zda je jejich nárok oprávněný. Podobná biblická svědectví povzbudila k úsilí o spravedlnost také dalitské křesťany.

Biblický obraz církve, která prokazuje solidaritu s utlačovanými, se nabízí například v Ježíšově podobenství o milosrdném Samařanu. Podobně jako dalitové patří i Samařan k opovrhované a vyvržené skupině. Právě on se však v příběhu ujme muže ležícího u cesty a svým konkrétním projevem solidarity tak hlásá naději a útěchu evangelia. Směřovat k jednotě křesťanů znamená pokorně chodit se svým Bohem v solidaritě se všemi, kdo touží po spravedlnosti a lásce.

Modlitba

Trojediný Bože, tvé bytí je pro nás jedinečným příkladem života ve vzájemné závislosti jedné osoby na druhé, příkladem láskyplných vztahů a solidarity. Sjednot' nás, abychom i my dokázali takto žít, a dej, ať dokážeme čerpat z naděje lidí, kteří na celém světě bojují o obranu

života. Kéž nás jejich vytrvalost podněcuje, abychom dokázali překonat vlastní nesváry, žili ve vzájemné a posvátné shodě a společně kráčeli v solidaritě.

Bože, dárcе života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Komu v našem křesťanském společenství je od ostatních zapotřebí projevu solidarity?
- Které církve vůči nám projevují nebo projevily solidaritu?
- Jak by plnější a viditelná jednota křesťanů mohla posílit solidaritu církve s těmi, kdo v našem okolí čekají na spravedlnost a dobrosrdečnost?

Osmý den: Kráčet v oslavě

Abk 3,17-19 Jásot i v době nouze

Ž 100 Celá země chválí Boha

Fp 4,4-9 „Radujte se v Pánu vždycky“

L 1,46-55 Mariin chvalozpěv

Komentář

Pokorně kráčet se svým Bohem znamená kráčet v oslavě. Návštěvníci Indie bývají pohnuti obtížemi, jimž jsou zde vystaveni dalitové, i boji, které musí svádět, ale také nadějí a slavnostním duchem, které mezi nimi panují.

Na půdě poblíž železnice u indického Bengaluru stával slum. Obývali ho převážně dalitové a další příslušníci nejnižších tříd, často dělníci původem z Tamilnádu, kteří sem přišli budovat železnici ještě v době před nezávislostí Indie. Když těmto lidem začala na počátku 80. let železniční společnost hrozit vystěhováním, celé společenství se – pod vedením žen – pustilo do práce, našlo novou zemi a postavilo na ní bydlení pro téměř tisíc obyvatel. Do nových domů, které si sami zaplatili, se dalitové i další přestěhovali v roce 2011. Je to jen jeden příklad z mnoha, které svědčí o boji proti nespravedlnosti a vítězství skrze naději, která se tak stala důvodem k oslavě.

Naděje a oslava se společně objevují také v biblických čteních pro dnešní den. Prorok Abakuk se raduje v Pánu navzdory suchu a neúrodě. Toto svědectví, že Pán je svému lidu vždy nablízku v jeho těžkostech, je oslavou naděje. Panna Maria putovala ke své příbuzné Alžbětě, aby se s ní radovala z jejího pozeňnaného stavu, a zazpívala zde své Magnificat jako píseň naděje ještě předtím, než sama porodila. A k oslavě povzbuzuje také apoštol Pavel, když z vězení píše křesťanům ve Filipech: „Radujte se v Pánu vždycky!“ Oslava je v Bibli vždy spojena s nadějí v Boží věrnost.

Podobně i k oslavným prvkům dalitské kultury patří svědectví o evangeliu víry a naděje, jež se rodí ze zkušenosti neúnavného boje o přežití a důstojnost. Když se v tomto týdnu modlíme za jednotu křesťanů, inspirujeme se zvláště kulturou slavení u indických dalitů a společně s nimi slavíme vytrvalost, s jakou zůstávají věrni své křesťanské identitě navzdory obtížím, jež jejich život přináší. Stejně tak se i my s nadějí scházíme k oslavě jednoty křesťanů, o níž je třeba nejprve usilovat. Základem tohoto slavení je naděje, že Kristova modlitba, abychom všichni byli jedno, se vyplní v čase, který určí Bůh, a prostředky, které on zvolí. Naše oslava

vyrůstá z vděčnosti za to, že jednota je darem pocházejícím od Boha, a z vědomí, že jako Ježíšovi přátelé už jsme dosáhli jistého stupně jednoty, vyjádřeného tímž křtem. Jejím základem je přesvědčení, že Bůh každého z nás povolal, abychom o tuto jednotu usilovali, že on všechno naše úsilí použije a že v něj můžeme vložit všechnu svou důvěru, jak nás o tom ujišťuje i apoštol Pavel, když říká: „V každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu.“ Směřovat k jednotě křesťanů znamená pokorně chodit se svým Bohem v oslavě, modlitbě a naději.

Modlitba

Milosrdný Bože, kéž tvůj Svatý Duch naplní naše společenství radostí a duchem oslavy, abychom se těšili z toho stupně jednoty, kterého jsme už dosáhli, a horlivě usilovali o úplnou a viditelnou jednotu. Radujeme se z víry a naděje lidí, kteří se postavili proti tomu, aby druzí pošlapávali jejich důstojnost, a spatřujeme v tom působení tvé milosti i příslib svobody. Dej, ať se s nimi dokážeme radovat a učíme se z jejich věrné vytrvalosti. Oživ naši naději a posiluj naše odhodlání kráčet společně v Kristově jménu a jeho lásce, pozvedat hlas k tvé chvále a společně se ti klanět.

Bože, dárce života, ved' nás ke spravedlnosti a pokoji. Amen.

Otázky k zamyšlení

- Jaké boje o spravedlnost se vedou v našem společenství? Co je pro nás v této situaci důvodem k oslavě?
- Jaké boje o jednotu křesťanů se vedou v našem společenství? Co je pro nás v této situaci důvodem k oslavě?

Křesťanství v Indii⁴

Situace církví v souvislostech

Církev v Indii za sebou má dlouhé a složité dějiny. Křesťanské obyvatelstvo se trvale a významně účastní života celé země, zvláště v oblastech vzdělání a zdravotní péče. Tato situace je dědictvím původních křesťanských misí, jejichž historie sahá až do období kolem roku 1500. Prostřednictvím těchto služeb i možností konvertovat ke křesťanství přispěly misie značnou měrou k tomu, že i ty nejutlačovanější části indické společnosti získaly důstojnost a sebeúctu. Křesťanství je v dnešní Indii třetím největším náboženstvím a hlásí se k němu asi 24 milionu lidí, což představuje přibližně 2,3 % z celkového počtu 1,2 miliardy obyvatel. Tato čísla se opírají o sčítání v roce 2001 a výsledky zatím nejnovějšího sčítání z roku 2011, jehož data se dosud zpracovávají, naznačují v počtu indických křesťanů mírný vzestup. Nejvíce se jich hlásí k Římskokatolické církvi. Mezi církve východní tradice, které působí především ve státě Kérala, patří zejména Malankarská pravoslavná syrská církev, Nezávislá malabarská syrská církev, Malankarská jakobitská syrská pravoslavná církev, Malankarská syrská církev Mar Thoma a Syro-malabarská katolická církev. Mezi hlavní protestantské denominace patří Jihoindická církev, Severoindická církev, presbyteriáni, baptisté, luteráni a evangelická společenství.

V současné době se rozvinula intenzivní diskuze o tom, zda je vhodné nadále pojímat dějiny indických církví dosud obvyklým způsobem – jako by u jejich zrodu stálo jen misijní působení západních církví. Na adresu dnes často opakovaného tvrzení, že se těžiště křesťanství „přesouvá na jih“, uvádí Ninan Koshy: „Všichni, kdo říkají, že ‚nastává úsvit křesťanství na jihu,‘ zjevně zapomínají na skutečnost, že ‚úsvit celého křesťanství nastal na jihu...‘ Nejde tedy o rozšiřování západního náboženství, ale o znovuzrození toho náboženství, jehož kolébkou a první domovinou je Asie.“⁵

Podle tradice tzv. Mar Thoma neboli „církev Tomášovy“ hlásal apoštol Tomáš evangelium podél Malabarského pobřeží v dnešním státě Kérala na jihozápadě Indie. Uvádí se, že zde hovořil ke všem třídám společnosti a po jeho hlásání se ke křesťanství obrátilo kolem 17 tisíc lidí, mezi nimi také členové čtyř hlavních kast. Podle legendy byl umučen v Čennaj (dříve nazývané Madrás) a nad jeho hrobem dnes stojí katedrála sv. Tomáše. Koshy ve své práci cituje uznávaného asijského historika K. M. Panikkara, který tvrdí, že „křesťanství existovalo v různých částech Persie, Indie a Číny od nejstarších dob. Církev v oblasti Malabaru odvozuje svůj původ od apoštola Tomáše, v každém případě je její existence doložena významnými prameny už v roce 182 po Kristu“.⁶

Tito první indiští křesťané, kteří přišli do styku s východosyrskou (perskou) tradicí, se dnes nazývají Církev Východu či Chaldejská církev. Z pozdější doby existují zmínky o tom, že v sedmém století se nestoriánské církve, které vzkvátaly především v Persii, dostaly až do Číny. Lze se tedy domnívat, že nestoriánští kupci a misionáři i další obyvatelé Sýrie přišli už v prvních stoletích také do Indie. Takové jsou počátky pravoslavných indických církví, které si zde trvale uchovaly silnou pozici. V následujících stoletích se počet křesťanů ještě zvýšil

⁴ Veškerá práva vztahující se k tomuto textu i odpovědnost za něj náleží výhradně indické ekumenické skupině, která společně sestavila podklady pro Týden modliteb za jednotu křesťanů v roce 2013.

⁵ Ninan Koshy, *A History of the Ecumenical Movement in Asia*, sv. I., Christian Conference of Asia, Asia-Pacific WSCF, Hong Kong 2004, str. 6.

⁶ *Tamtéž*, str. 10.

vlivem dalších příchozích ze Sýrie, Persie a Babylonie, a počátkem 14. století zde první římskokatolický misionář, Jordanus Catalani, založil diecézi.

Dějiny misijního působení

Jak už bylo řečeno výše, druhý významný proud indického křesťanství souvisí s misijními aktivitami, které šly ruku v ruce s kolonizací Indie a usazováním evropských velmocí. Římskokatolické misie se rozvinuly zejména v dobách portugalské kolonizace koncem 15. století a pokračovaly například díky osobě sv. Františka Xaverského a jeho jezuitských spolubratřích. První protestantští misionáři přišli roku 1706 do Trankebaru (dnes Tarangambadi) a protestantské misie se dočkaly významného rozvoje v průběhu 19. století. Skutečnost, že západní misijní hnutí znamenalo pro růst indického křesťanství značný přínos, je dnes všeobecně přijímána.

Dějiny misijního působení v Indii vytvářejí složitou mozaiku, v neposlední řadě také proto, že jde o nesmírně rozlehlou zemi, a prosadit se zde se pokoušela celá řada misijních společností. Každá z nich přitom přinášela vlastní náhledy a věroučné odlišnosti i svébytné vztahy s koloniálními mocnostmi. Sdílely však stejný úmysl hlásat evangelium a brzy všechny pochopily, že lidem, kteří chtějí přijmout křesťanskou víru, musí poskytnout také výchovu a vzdělání a postarat se o jejich celkový rozvoj. Úsilí misionářů o zajištění zdravotní péče se poté, co země získala v roce 1947 nezávislost, stalo vzorem pro celé indické zdravotnictví.

Podporou, kterou poskytovala misijním vzdělávacím programům, si koloniální vláda chtěla zajistit přípravu loajálních a disciplinovaných pracovníků pro své úřady. Kulturní i sociální dopad misijního působení a budování křesťanského společenství s sebou nicméně nesly i důraz na lidská práva, čemuž mnohdy napomáhali také sami misionáři. To vše přispělo k vytváření identity indického lidu, schopného kritizovat nedostatky stávajícího systému a protestovat proti nespravedlnostem, spojeným s koloniální nadvládou, což nakonec vedlo k boji za osvobození od kolonialismu.

Důležité je též zmínit ohromný růst křesťanství a zakládání nových církví v severovýchodní Indii, kterou tvoří sedm států ležících severně a východně od Bangladéše a spojených s ostatním indickým územím teritoriem státu Západní Bengálsko. V této oblasti se ke křesťanství hlásí 90 % obyvatel státu Nágáland, 87 % obyvatel státu Mizoram a 71 % obyvatel státu Méghálaja. S pomocí a záštitou koloniální vlády začala v této oblasti mezi převážně kmenovým (či domorodým) obyvatelstvem kolem roku 1816 působit Americká baptistická misie a Velšská presbyteriánská misie. Až dvě třetiny křesťanů na území těchto sedmi států odvozuje i dnes svůj původ od jedné z těchto dvou misí. Římskokatoličtí misionáři přišli do této oblasti v roce 1850 a v následujících desetiletích zde přispěli ke zbudování sítě vzdělávacích ústavů. V období po druhé světové válce sem přišli též letniční křesťané a jim podobné skupiny, což ovlivnilo zdejší bohoslužbu i spiritualitu. Rozhodnutí indické vlády rozvíjet v této politicky citlivé oblasti domorodé církevní struktury bez účasti zahraničních misionářů napomohlo tomu, že místní křesťanství je hluboce zakořeněno také v domorodé kultuře. Na budování ekumenických vztahů v tomto regionu se podílí Rada křesťanů severovýchodní Indie i Rada indických církví.

Dalším státem s vysokým zastoupením křesťanů je Kérala. Ke křesťanství se zde hlásí asi šest milionů obyvatel (tj. cca 20 %) a z nich asi tři miliony patří k pravoslavným církvím. Už od čtvrtého století jsou zdejší křesťané ve spojení se syrským antiochijským patriarchátem, odkud se do Indie dostala liturgická i věroučná pravoslavná tradice západní Sýrie. Toto spojení udržuje především Malankarská jakobitská syrská pravoslavná církev, ostatní pravoslavné církve navázaly spojení s antiochijským patriarchátem až v 16. století.

Malankarská pravoslavná syrská církev (známá též jako Indická pravoslavná církev) se stala autokefální, když byl v roce 1912 založen indický katolikat. V 16. století přišli do Kéraly římskokatoličtí misionáři a založili zde Syro-malabarskou katolickou církev. Pod vlivem protestantských misionářů, působících mezi zdejšími syrskými křesťany, se počátkem 19. století jako samostatné společenství utvořila Malabarská syrská církev Mar Thoma.

Ekumenické hnutí v Indii

Lze říci, že misijní působení v Indii mělo na vývoj zdejšího ekumenického hnutí dvojitý, velmi rozdílný vliv. Především se v jeho důsledku mezi církvemi zrodila touha po jednotě a spolupráci. Rozvoj celosvětového ekumenického hnutí vedl také v Indii k významným posunům v této oblasti, mezi nimi například roku 1947 ke zrodu Jihoindické církve, která se stala celosvětově prvním případem organického spojení církví. O několik let později vznikla také Severoindická církev. Zároveň byly do Indie uvedeny další významné ekumenické instituce – Křesťanské sdružení mladých lidí (YMCA a YWCA), Rada indických církví a Indická biskupská konference, ale také Indické hnutí křesťanských studentů a Indická federace katolických univerzit. Na druhou stranu se však do Indie dostaly i tradiční rozdíly mezi jednotlivými denominacemi. „Politováníhodná je skutečnost, že namísto toho, aby se z nich staly nejprve vyznavačské církve v misijním prostředí, byla mladá společenství předčasně vtlačena do ‚konfesní‘ situace, pro ně cizí, a místo Kristova společenství tak byly nuceny stát se presbyteriánskou, luterskou, metodistickou či anglikánskou církví.“⁷

Druhý vatikánský koncil vedl od roku 1965 k dialogu mezi římskokatolickou církví a ostatními církvemi v novém duchu, což se projevilo také na jejich spolupráci v Indii. Dnes zde katolická biskupská konference úzce spolupracuje s Radou indických církví, zvláště při jednáních s vládou. Společně vyžadují vládní intervenci v situacích, kdy jsou křesťané utlačováni při veřejných nepokojích a spolupracují na vytváření legislativy chránící zájmy menšin, mezi nimi také práva dalitských křesťanů, i svobodu vyznání.

Zatímco se církve celého světa připravují na oslavu Týdne modliteb za jednotu křesťanů v roce 2013, připomínají si indické církve dvě svá významná ekumenická výročí. Před sto lety, roku 1912, bylo založeno Indické hnutí křesťanských studentů (SCMI), nejstarší ekumenická organizace vysokoškolských studentů v Indii. Na počátku stála skupina účastníků Celoidnické studentské konference, již v západobengálském Serampúru zorganizovala YMCA. Její členové se totiž rozhodli vytvořit samostatné sdružení pro vysokoškoláky. Po diskuzích, které probíhaly během setkání v Serampúru, nakonec vznikla indická studentská organizace nezávislá na YMCA. Už sto let slouží SCMI studentům, vyučujícím i dalším pedagogickým pracovníkům s cílem aplikovat křesťanskou víru do konkrétních skutků. Působí ve třinácti regionech Indie a během své existence podnítilo řadu studentů k tomu, aby se zapojili do snah o proměnu církve i společnosti. Jeho cílem vždy bylo střežit hodnoty ekumenismu, jednoty, spravedlnosti a pokoje a vychovávat mladé vůdce k integritě a nasazení. SCMI rozvíjí partnerství se všemi církvemi i s příslušníky všech náboženství a spolupracuje také s dalšími ekumenickými organizacemi pro mládež, jako jsou YMCA, YWCA či Celoidnická studentská konference. Je přidruženým členem Světové federace křesťanských studentů (angl. *World Student Christian Federation*, WSCF).

Důležitým partnerem pro přípravu textů Týdne modliteb za jednotu křesťanů v roce 2013 se stala komise pro mládež při Radě indických církví (NCCI). Rada sjednocuje protestantské a pravoslavné církve a zastupuje tak asi 13 milionů křesťanů po celé Indii. Vytváří platformu

⁷ Hans-Ruedi Weber, *Out of all Continents and Nations: A Review of Regional Developments in the Ecumenical Movement, A History of the Ecumenical Movement*, sv. 2, 1948-1968, ed. Harold C. Fey, World Council of Churches, Genève 1970, str. 72-73.

pro společnou reflexi i jednání a sdružuje církve i další křesťanské organizace ke vzájemným konzultacím, pomoci a společným akcím ve všech oblastech, dotýkajících se života a svědectví indických křesťanů. Klíčovou roli v indickém ekumenickém hnutí sebraly pravoslavné církve. Za zmínku rovněž stojí skutečnost, že také NCCI slaví v těchto letech své sté výročí, a to v roce 2014. Během celého tohoto období se rada i její členské církve aktivně zapojovaly do budování země. NCCI je autonomní institucí, jež sjednocuje, podporuje a koordinuje nejrůznější církevní aktivity. Komise pro mládež při NCCI podněcuje ekumenické a mezináboženské aktivity na celostátní úrovni.

Třetím partnerem při přípravě textů modliteb za jednotu byla Indická federace katolických univerzit (angl. *All India Catholic University Federation*, AICUF), což je hnutí katolických studentů usilujících o novou, spravedlivou společnost. Vznikla v roce 1915 pod názvem Sdružení mladých katolíků (angl. *Catholic Young Men's Guild*, CYMG), roku 1949 se změnila v celostátní studentské hnutí a přijala současný název. Uznává ji Indická biskupská konference a je přidružena k *Pax Romana*, Mezinárodnímu hnutí katolických studentů. Dlouholetá historie AICUF se nesla ve znamení neustálých objevů ve snaze reagovat na nové potřeby a požadavky vysokých škol, církve i širší indické společnosti. AICUF spolupracuje také se SCMI a dalšími indickými mládežnickými organizacemi v otázkách, jež mají dopad na život celé země.

Vývoj indických církví

Křesťanství v Indii se musí potýkat se dvěma zásadními problémy: kastovním systémem a definováním vlastní identity.

Kastovní systém představuje vážný problém pro jednotu indických křesťanů jak v rámci jednotlivých církví, tak mezi nimi, a ohrožuje tak morální i eklesiologické svědectví církve jako jednoho těla Kristova. Jako překážka jednoty křesťanů je tedy kastovní systém zároveň palčivým věroučným problémem. Modlitbu za jednotu křesťanů proto nelze oddělit od otázek spravedlnosti a pokoje.

Církve, jež se v Indii vytvořily na základě misijního působení, vynaložily velké úsilí, aby se odstříhly od své minulosti a potvrdily svou novou identitu a povolání jako místní církve. Indický ekumenický teolog M. M. Thomas si však byl vědom velmi úzké vazby Indie na západní kulturu, vazby vyplývající z dlouholeté koloniální nadvlády. Indiští křesťané jsou podle něj povoláni, aby se společně kriticky vymezili vůči nacionálním aspiracím: „Křesťané nemusí obhajovat své vazby na západní kulturu. Musí je však obhajovat, pokud je tento vztah nekritický. Naše národní snahy jsou dnes totožné se západními, a my tak nejsme schopni hodnotit je kriticky ve světle své křesťanské víry. Náš příspěvek k ‚sekulárnímu‘ ekumenismu proto závisí na tom, zda budeme sami schopni žít ‚křesťanský‘ ekumenismus.“⁸

Indické církve se pokusily definovat, co pro ně znamená žít a vydávat svědectví v nábožensky rozmanitém prostředí, kde křesťané představují jen nepatrnou menšinu. Čerpají tak ze své existence mezi velkými a živými náboženstvími a díky tomu mohou hrát vedoucí úlohu v otázkách mezináboženského dialogu a spolupráce mezi lidmi různého vyznání a obohacovat tuto problematiku podnětnými impulsy.

Pohled těch, kdo v církvi tvoří většinu

Za největší přínos misijního působení v Indii je považována skutečnost, že díky obrácení ke Kristu nalezlo množství chudých a vyvržených lidí svobodu od diskriminace na základě

⁸ M. M. Thomas, *The Common Evangelistic Task of the Churches in Asia*, dokumenty a sdělení EACC, Prapat (Indonesie) 1957; citováno v: Koshy, *op. cit.*, str. 28.

náboženských a rituálních předpisů. Významná spisovatelka a socioložka, prof. dr. Susie Tharu, na jedné nedávno uskutečněné mezinárodní konferenci prohlásila, že „jedinečnost indické církve se skrývá v jejím dalitském charakteru“.⁹ Odhaduje se, že 80-90 % indických křesťanů tvoří právě dalitové, v některých oblastech Indie to může být až 100 %.

V celosvětovém měřítku panuje jisté napětí mezi svobodou hlásat evangelium a nabízet lidem obrácení na jedné straně a dobrými mezináboženskými vztahy na straně druhé. Indiští dalitové však prohlašují, že obrácení z hinduismu se pro ně stalo významným způsobem, jak projevit svůj nesouhlas. Na počátku první světové války se v Indii ke křesťanství hlásil asi jeden milion dalitů, zatímco dnes se jedná už o přibližně 24 milionů. Tyto přechody ke křesťanství, které si často prosadí samy skupiny utlačovaných, jsou problémem nejen pro hinduistické příslušníky vyšších kast, ale také pro křesťany z těchto kast a někdy dokonce pro samotné misionáře.¹⁰ Této skutečnosti se však naneštěstí málokdy dostane větší pozornosti: „Dějiny dalitských křesťanů jsou jen bezvýznamnou zápletkou v mnohem obsáhlejší historii misí a církví...“¹¹

Dalitové i nadále zakoušejí útlak a jsou vytláčováni na okraj a s ohledem na vlastní identitu a společný boj tak spíše za své nejbližší považují často dality, vyznávající jiná náboženství, než členy vlastních křesťanských společenství. Stejně jako v případě jihoafrického apartheidu musí i tento skandál probudit všechny křesťany a nutit je k odpovědi na otázku, nakolik je jejich úsilí o jednotu křesťanů úplné a skutečné.

Trvalé odhodlání církví

Navzdory mnoha problémům usilují indické církve o to, aby zůstaly věrné svému poslání, a trvale se rozrůstají. Nadále přitom posilují ekumenické vztahy a vytvářejí nové oblasti svého působení. Skutečnost, že jsou v postavení menšiny, je čas od času nutí bojovat o přežití, a nemají tak prostor k tomu, aby vědomě a neohroženě vydávaly svědectví indickému

⁹ Susie Tharu, Závěrečná řeč na mezinárodní konferenci o kastách, náboženství a kultuře, kterou od 1. do 4. května 2011 pořádala ve městě Kóčin ve státě Kérala Světová rada církví, Centrum sociálních a kulturních studií, Rada indických církví a Indické hnutí křesťanských studentů. Je třeba alespoň stručně definovat, kdo je to v Indii dalit. Hinduistický kastovní systém se skládá ze čtyř hierarchicky uspořádaných vrstev: tvoří je *bráhmáni* čili kněží, *kšatrijové* neboli politici a vojáci, *vaišjové* neboli obchodníci a konečně *šúdrové* čili dělníci. Příslušníci prvních třech kast jsou rituálně čistí a dominantní v socioekonomické sféře, říká se jim „dvakrát narození“. Příslušníci čtvrté kasty jsou z hlediska rituální čistoty považováni za pochybné a ze socioekonomického hlediska jsou podřízeni, nazývají se „jednou narození“. V samotné Indii však žije dalších 160-180 milionů lidí, kteří stojí mimo zmíněný systém a nazývají se „odvržení“, „nedotknutelní“, „vnější kasta“, „dolní kasta“ či „pariové“ – dalitové neboli „zlomení lidé“. Pojem „dalit“ se tedy nevztahuje na některou z kast, ale spíše označuje společné hnutí stojící proti kastovnímu systému. K tomuto vysvětlení viz článek: Sathianathan Clarke, „Dalit Theology: An Introductory and Interpretive Theological Exposition“, in: *Dalit Theology in the Twenty-first Century, Discordant Voices, Discerning Pathways*, ed. Sathianathan Clarke, Deenabandhu Manchala and Philip Vinod Peacock, Oxford University Press, New Delhi 2010, str. 4-5.

¹⁰ Viz např. Brian Stanley, *The World Missionary Conference, Edinburgh 1910, Studies in the History of Christian Missions*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan / Cambridge (UK) 2009, str. 153-154.

¹¹ John C. B. Webster, „Dalit Christian History: Themes And Trends“, práce předložená na Historickém ústavu Univerzity Džaváharlála Néhrú, New Delhi, únor 2011 (rukopis). John Webster se intenzivně věnuje dějinám dalitských křesťanů, napsal například převratnou knihu *The Dalit Christians: A History* (dočkala se již třetího vydání), Edwin Ellen Press, San Francisco 1992.

obyvatelstvu. Přítomnost křesťanů v Indii se musí rozvíjet jako „budoucnost beznadějných... Kristův kříž, spojení s trpícím Kristem a utlačované tvorstvo nám dosvědčují, kde je zapotřebí přítomnosti křesťanů“.¹²

¹² Jürgen Moltmann, *Theology Today*, sv. 28, č. 1, duben 1971, Princeton Theological Seminary, Westminster John Knox Press (USA), str. 6-23.

Témata Týdne modliteb za jednotu křesťanů 1968 – 2013

V roce 1968 se začaly používat materiály připravované oficiálně a společně Komisí pro víru a řád Světové rady církvi a Papežskou radou pro jednotu křesťanů.

1968 „Ke chvále jeho slávy“ (Ef 1,14)

To the praise of his glory / Pour la louange de sa gloire

1969 „Povolání ke svobodě“ (Ga 5,13)

Called to freedom / Appelés à la liberté

(Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)

1970 „Jsme spolupracovníci na Božím díle“ (1 K 3,9)

We are fellow workers for God / Nous sommes les coopérateurs de Dieu

(Přípravné setkání se konalo v klášteře v Niederaltaich, NSR.)

1971 „...a přítomnost Ducha Svatého“ (2 K 13,13)

...and the communion of the Holy Spirit / ...et la communion du Saint-Esprit

(Přípravné setkání se konalo v Bari, Itálie.)

1972 „Nové přikázání vám dávám“ (J 13,34)

I give you a new commandment / Je vous donne un commandement nouveau

(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

1973 „Pane, nauč nás modlit se“ (L 11,1)

Lord, teach us to pray / Seigneur, apprends-nous à prier

(Přípravné setkání se konalo v opatství Montserrat, Španělsko.)

1974 „Každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus je Pán“ (Fp 2,1-13)

That every tongue confess: Jesus Christ is Lord /

Que tous confessent: Jésus-Christ est Seigneur

(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

(V dubnu 1974 byl zaslán dopis členským církvím a jiným zainteresovaným stranám ohledně ustanovení místních skupin, které by se zapojily do přípravy brožury k Týdnu modliteb za jednotu křesťanů. Jako první se tohoto plánu ujala australská skupina, která shromáždila přípravný materiál pro týden modliteb v roce 1975.)

1975 „Boží záměr: vše v Kristu“ (Ef 1,3-10)

God's purpose: all things in Christ /

La volonté du Père: Tout réunir sous un seul chef, le Christ

(Materiál od australské skupiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

1976 „Jsme povoláni stát se tím, čím jsme“ (1 J 3,2)

We shall be like him or, Called to become what we are /

Appelés a devenir ce que nous sommes

(Materiál z Karibské konference církvi. Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)

- 1977 „Vytrváme spolu v naději“ (Ř 5,1-5)
 Enduring together in hope / L'espérance ne déçoit pas
 (Materiál z Libanonu, uprostřed občanské války.
 Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1978 „Nejste již cizinci“ (Ef 2,13-22)
 No longer strangers / Vous n'êtes plus des étrangers
 (Materiál od ekumenického týmu v Manchesteru, Anglie.)
- 1979 „Každý ať slouží druhým k oslavě Boží“ (1 P 4,7-11)
 Serve one another to the glory of God /
 Soyez au service les uns des autres pour la gloire de Dieu
 (Materiál z Argentiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)
- 1980 „Přijď tvé království“ (Mt 6,10)
 Your kingdom come / Que ton règne vienne!
 (Materiál od ekumenické skupiny z Berlína, NDR.
 Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)
- 1981 „Tentýž duch – rozdílná obdarování – jedno tělo“ (1 K 12,3b-13)
 One Spirit – many gifts – one body / Un seul esprit – des dons divers – un seul corps
 (Materiál od Graymoor Fathers, USA. Přípravné setkání se konalo v Ženevě,
 Švýcarsko.)
- 1982 „Ať všichni najdou domov v tobě, Pane“ (Ž 84)
 May all find their home in you, O Lord /
 Que tous trouvent leur demeure en Toi, Seigneur
 (Materiál z Keni. Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)
- 1983 „Ježíš Kristus – život světa“ (1 J 1,1-4)
 Jesus Christ – the Life of the World / Jesus Christ – La Vie du Monde
 (Materiál od ekumenické skupiny v Irsku. Přípravné setkání se konalo v Céligny
 [Bossey], Švýcarsko.)
- 1984 „Povolání být jedno skrze kříž našeho Pána“ (1 K 2,2; Ko 1,20)
 Called to be one thru the cross of our Lord /
 Appelés à l'unité par la croix de notre Seigneur
 (Přípravné setkání se konalo v Benátkách, Itálie.)
- 1985 „Od smrti k životu s Kristem“ (Ef 2,4-7)
 From death to life with Christ / De la mort à la vie avec le Christ
 (Materiál z Jamajky. Přípravné setkání se konalo v Grandchamp, Švýcarsko.)

- 1986 „Budete mi svědky“ (Sk 1,6-8)
 You shall be my witnesses / Vous serez mes témoins
 (Materiál z Jugoslávie [Slovinsko]. Přípravné setkání se konalo v Jugoslávii.)
- 1987 „Sjednoceni v Kristu – nové stvoření“ (2 K 5,17-6,4a)
 United in Christ – a New Creation / Unis dans le Christ – une nouvelle création
 (Materiál z Anglie. Přípravné setkání se konalo v Taizé, Francie.)
- 1988 „Láska Boží zahání strach“ (1 J 4,18)
 The love of God casts out fear / L'Amour de Dieu bannit la Crainte
 (Materiál z Itálie. Přípravné setkání se konalo v Pinerolo, Itálie.)
- 1989 „Vytváření společenství: jedno tělo v Kristu“ (Ř 12,5-6a)
 Building community: one body in Christ /
 Bâtir la communauté: Un seul corps en Christ
 (Materiál z Kanady. Přípravné setkání se konalo ve Whaley Bridge, Anglie.)
- 1990 „Aby všichni byli jedno... aby svět uvěřil“ (J 17)
 That they all may be one... That the world may believe /
 Que tous soient un... Afin que le monde croie
 (Materiál ze Španělska. Přípravné setkání se konalo v Madridu, Španělsko.)
- 1991 „Chvalte Hospodina, všechny národy!“ (Ž 117; Ř 15,5-13)
 Praise the Lord, all you nations! / Nations, louez toutes le Seigneur
 (Materiál z Německa. Přípravné setkání se konalo v Rotenburg an der Fulda, NSR.)
- 1992 „Jděte... já jsem s vámi“ (Mt 28,16-20)
 I am with you always... Go, therefore / Je suis avec vous... allez donc
 (Materiál z Belgie. Přípravné setkání se konalo v Bruges, Belgie.)
- 1993 „Nesme ovoce Ducha pro jednotu křesťanů“ (Ga 5,22-23)
 Bearing the fruit of the Spirit for Christian unity /
 Pour l'unité: laisser mûrir en nous les fruits de l'Esprit
 (Materiál ze Zairu. Přípravné setkání se konalo v Curychu, Švýcarsko.)
- 1994 „Rodina Boží: povoláná, aby byla jedné mysli a jednoho srdce“ (Sk 4,23-37)
 The household of God: called to be one in heart and mind /
 La maison de Dieu: Appelés à être un dans le coeur et dans l'esprit
 (Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Dublinu, Irsko.)
- 1995 „Koinónia: společenství v Bohu a mezi sebou“ (J 15,1-17)
 Koinonia: communion in God and with one another /
 La koinonia: communion en Dieu et les uns avec les autres
 (Přípravné setkání se konalo v Bristolu, Anglie.)

- 1996 „Hle, stojím přede dveřmi a tluču“ (Zj 3,14-22)
Behold, I stand at the door and knock / Je me tiens à la porte et je frappe
(Materiál z Portugalska. Přípravné setkání se konalo v Lisabonu, Portugalsko.)
- 1997 „Na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem“ (2 K 5,20)
We entreat you on behalf of Christ, be reconciled to God /
Au nom du Christ, laissez-vous réconcilier avec Dieu
(Materiál ze Skandinávie. Přípravné setkání se konalo ve Stockholmu, Švédsko.)
- 1998 „Duch přichází na pomoc naší slabosti“ (Ř 8,14-27)
The Spirit helps us in our weakness / L'Esprit aussi vient en aide à notre faiblesse
(Materiál z Francie. Přípravné setkání se konalo v Paříži, Francie.)
- 1999 „Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid“ (Zj 21,1-7)
He will dwell with them as their God, they will be his peoples /
Dieu demeurera avec eux. Ils seront ses peuples et lui sera le Dieu qui est avec eux
(Materiál z Malajsie. Přípravné setkání se konalo v klášteře v Bose, Itálie.)
- 2000 „Pochválen buď Bůh... který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním“
(Ef 1,3-14)
Blessed be God who has blessed us in Christ /
Béni soit Dieu, qui nous a bénis en Christ
(Materiál z Blízkého východu. Přípravné setkání se konalo v La Verně, Itálie.)
- 2001 „Já jsem ta cesta, pravda i život“ (J 14,1-6)
I am the Way, and the Truth, and the Life / Je suis le chemin, et la vérité et la vie
(Materiál z Rumunska. Přípravné setkání se konalo ve Vulcanu, Rumunsko.)
- 2002 „U tebe je pramen žití“ (Ž 36,6-10)
For with you is the fountain of life / Car chez toi est la fontaine de la vie
(Materiál CCEE a CEC. Přípravné setkání se konalo v Ottmaringu, NSR.)
- 2003 „Tento poklad máme však v hliněných nádobách“ (2 K 4,4-18)
We have this treasure in clay jars / Car nous avons ce trésor dans des vases d'argile
(Materiál církvi v Argentině. Přípravné setkání se konalo v Los Rubios, Španělsko.)
- 2004 „Svůj pokoj vám dávám“ (J 14,23-31)
My peace I give to you / Je vous donne ma paix
(Materiál z Aleppa v Sýrii. Přípravné setkání se konalo v Palermu, Sicílie.)
- 2005 „Kristus – jediný základ církve“ (1 K 3,1-23)
Christ, the one foundation of the church / Le Christ, unique fondement de l'Eglise
(Materiál ze Slovenska. Přípravné setkání se konalo v Piešťanech, Slovensko.)

- 2006 „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“
 (Mt 18,20)
 Where two or three are gathered in my name, there I am among them /
 Là où deux ou trois se trouvent réunis en mon nom, je suis au milieu d'eux
 (Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Prosperous, hrabství Kildare, Irsko.)
- 2007 „I hluchým dává sluch a němým řeč“ (Mk 7,31-37)
 He even makes the deaf to hear and the mute to speak /
 Il fait entendre les sourds et parler les mute
 (Materiál z Jižní Afriky. Přípravné setkání se konalo ve Faverges, Francie.)
- 2008 „V modlitbách neustávejte“ (1 Te 5,12a.13b-18)
 Pray without ceasing / Priez sans cesse
 (Materiál z USA. Přípravné setkání se konalo v Graymooru, Garrison, USA.)
- 2009 „Budou v tvé ruce jedním celkem“ (Ez 37,15-28)
 That they may become one in your hand / Ils seront unis dans ta main
 (Materiál z Koreje. Přípravné setkání se konalo v Marseilles, Francie.)
- 2010 „Vy jste toho svědky“ (L 24,48)
 You are witnesses of these things / ...de tout cela, c'est vous qui êtes les témoins
 (Materiál ze Skotska. Přípravné setkání se konalo v Glasgow, Skotsko.)
- 2011 „Sjednocení v učení apoštolů, společenství, lámání chleba a modlitbě“ (srov. Sk 2,42)
 One in the apostles' teaching, fellowship, breaking of bread and prayer /
 Unis dans l'enseignement des apôtres, la communion fraternelle,
 la fraction du pain et la prière
 (Materiál z Jeruzaléma. Přípravné setkání se konalo v Saydnaya, Sýrie.)
- 2012 „Všichni budeme proměněni skrze vítězství našeho Pána Ježíše Krista“
 (srov. 1 K 15,51-58)
 We will all be changed by the victory of our Lord Jesus Christ /
 Tous, nous serons transformés par la victoire de notre Seigneur Jésus-Christ
 (Materiál z Polska. Přípravné setkání se konalo ve Varšavě, Polsko.)
- 2013 „Co od nás Hospodin žádá?“ (srov. Mi 6,6-8)
 What does God require of us? / Que nous demande le Seigneur?
 (Materiál z Indie. Přípravné setkání se konalo v Bengalúru, Indie.)

Několik klíčových dat z historie Týdne modliteb za jednotu křesťanů

- asi 1740 Ve Skotsku se objevují stoupenci letničního hnutí, napojení na Severní Ameriku. Jejich obnovné snahy zahrnovaly společné modlitby všech církví za sebe navzájem.
- 1820 Rev. James Haldane Stewart uveřejňuje „Náměty pro všeobecné společenství křesťanů pro vylití Ducha“.
- 1840 Rev. Ignatius Spencer, konvertita k římskokatolické církvi, navrhuje vytvoření „Společenství modlitby za jednotu“.
- 1867 První Lambethská konference biskupů anglikánské církve podtrhuje v preambuli svého prohlášení důležitost modlitby za jednotu.
- 1894 Papež Lev XIII. podporuje zavedení Oktávu modliteb za jednotu v období Letnic.
- 1908 Na popud Rev. Paula Wattsona je zaveden „Oktáv jednoty církví“.
- 1926 Hnutí Víra a řád začíná vydávat „Podněty k Oktávu modliteb za jednotu křesťanů“.
- 1935 Abbé Paul Couturier z Francie doporučuje zavedení „Všeobecného týdne modliteb za křesťanskou jednotu“ na obecném základě modliteb za „jednotu, kterou chce Kristus, dosaženou tak, jak on chce“.
- 1958 „Unité Chrétienne“ z Lyonu ve Francii a Komise pro víru a řád Světové rady církví začínají spolupracovat na přípravě materiálu pro týden modliteb.
- 1964 Papež Pavel VI. a patriarcha Atenagoras I. se v Jeruzalémě společně modlí Ježíšovu modlitbu „Aby všichni byli jedno“ (J 17).
- 1964 Dekret II. vatikánského koncilu o ekumenismu zdůrazňuje, že modlitba je duší ekumenického hnutí, a vyslovuje se pro slavení týdne modliteb.
- 1966 Komise pro víru a řád Světové rady církví a Sekretariát pro podporu jednoty křesťanů (později přejmenovaný na Papežskou radu pro jednotu křesťanů) začínají s oficiální přípravou textu pro týden modliteb.
- 1968 První oficiální použití materiálu týdne modliteb připraveného Komisí pro víru a řád a Sekretariátem pro podporu jednoty křesťanů (nyní přejmenovaného na Papežskou radu pro jednotu křesťanů).
- 1975 Poprvé je pro týden modliteb použit jako základní text materiál připravený místní ekumenickou skupinou. Tento první text připravila skupina z Austrálie.

- 1988 Texty týdne modliteb jsou použity při inaugurační bohoslužbě Křesťanské federace Malajsie, která sdružuje hlavní křesťanské církve v zemi.
- 1996 Text připravený ve spolupráci s YMCA a YWCA.
- 2004 Je dosaženo dohody, že Komise pro víru a řád a Papežská rada pro jednotu křesťanů budou texty pro Týden modliteb za jednotu křesťanů vydávat a rozšiřovat ve stejném formátu.
- 2008 Oslava stého výročí Týdne modliteb za jednotu křesťanů – Oktáv jednoty církve, který mu předcházet, se prvně slavil r. 1908.